

Leonie Rammeloo:

'Alerte notaris wordt te snel aangeklaagd'

- 10** Koester universitaire notariële opleiding
- 12** Ed Nijpels: 'Zet je tanden erin, notaris!'
- 20** Eten, drinken en slapen bij de notaris

Antwoorden OpMaat snel binnen handbereik

Uw vertrouwde juridische bron
ontwikkelt met u mee

Om op de hoogte te blijven binnen uw vakgebied, met behulp van de meest relevante jurisprudentie, commentaren en tijdschriftartikelen, heeft u behoefte aan een goede online database.

Sdu OpMaat voor het Notariaat biedt u

- Een overzichtelijke database gemakkelijk doorzoekbaar
- Praktijkgericht, precies wat u nodig heeft
- Inclusief titels als Notamail, WPNR, FNB
- Persoonlijke e-mail attenderingen en handige dossierfunctie

Benieuwd naar OpMaat voor het Notariaat? Voor een aanvraag proefabonnement of meer informatie gaat u naar [Sdu.nl/opmaat](https://www.sdu.nl/opmaat).

Sdu

oprecht
de beste
keuze

editie 6, juli/augustus 2019

6 'Alerte notaris wordt te snel aangeklaagd'

De notaris moet als een reiger waken voor ondermijning, vinden het Bureau Financieel Toezicht en de Belastingdienst. Twee advocaten die aangeklaagde en vervolgte notarissen bijstaan of tegenkomen, hebben hun bedenkingen bij die oproep. Oprichters van bv's moeten weer worden gescreend en de Belastingdienst moet zijn informatie delen met notarissen, vinden Leonie Rammeloo en Léon de Jager.

10 Koester universitaire notariële opleiding

De universitaire opleiding notarieel recht aan de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) bestaat 60 jaar. 'Welke kant moet het op met de opleiding?', vraagt professor Boudewijn Waaijer. 'Is het goed, zoals het nu op de diverse universiteiten gaat?'

12 Zet je tanden erin!

Ed Nijpels, voorzitter van het klimaatberaad, heeft een doel. En dat is een beter klimaat. Onderdeel daarvan is 49 procent CO₂-reductie in 2030. 'Notarissen nemen een vooraanstaande positie in en mogen wat mij betreft ook meedoen aan het maatschappelijke debat. Het zou mooi zijn als zij tot de voorhoede van de klimaatriders horen.'

'Hoe is het juridisch eigendom geregeld bij zonnecellen op daken?'

Op de cover

Advocaat Leonie Rammeloo houdt zich bezig met tuchtzaken en beroepsfouten van notarissen

- 4 Nieuws
- 9 Vragen staat vrij
- 15 Wisselcolumn Teska van Vuren
- 16 Hybride aandeelhoudersvergadering KPN
- 18 Les van ... Roel Mertens
- 20 Eten, drinken en slapen bij de notaris
- 22 Notariaat over de grens: Verenigde Arabische Emiraten
- 25 Kanocolumn
- 26 Tuchtrecht uitgelicht: identificatieplicht
- 28 En verder: François van Schaik
- 30 Specialisten
- 32 Column Nick van Buitenen
- 33 KNB-nieuws
- 36 Tuchtrecht
- 38 Personalia

Geregistreerd partnerschap populair onder dertigers

FAMILIERECHT

Een geregistreerd partnerschap aangaan, is populairder dan ooit. Het aantal paren dat een geregistreerd partnerschap sluit, is in vijf jaar verdubbeld. Vooral bij degenen die rond de 30 jaar oud zijn, is het aandeel de laatste jaren toegenomen. Dat meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Bijna 20.000 paren kozen in 2018 voor een partnerschapsregistratie, dat is ongeveer een kwart van alle paren die hun relatie bij de burgerlijke stand vastlegden. Vooral in de leeftijdsgroepen rond de 30 jaar zijn er in verhouding tot de bevolking meer mensen die een partnerschap laten registreren. Sloten in 2013 nog ruim zes van de duizend niet-gehuwde vrouwen van 30 tot 35 jaar een dergelijk partnerschap, in 2018 waren dat er vijftien van de duizend.

EERSTE RELATIE

Met het grotere aantal twintigers en dertigers dat voor het partnerschap kiest, is het voor een steeds groter deel van de stellen ook de eerste relatie die zij bij de burgerlijke stand vastleggen. Vlak na de invoering van het geregistreerd partnerschap was het aandeel dat al eerder getrouwd was relatief groot. In 2003 was het voor ruim een derde niet de eerste relatie. Hoewel er ook de laatste jaren meer partners in hun latere relatie voor een geregistreerd partnerschap kiezen, is hun aandeel nu gedaald tot minder dan een vijfde. •

Daling aantal zaken kamers voor het notariaat

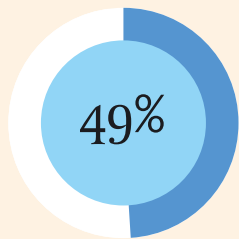
TUCHTRECHT

De kamers voor het notariaat hebben vorig jaar minder zaken binnengekregen dan in 2017. Dat blijkt uit het jaarverslag van de vier kamers. Het aantal binnengekomen zaken nam af van 485 in 2017 naar 374 vorig jaar. Van de vier kamers kreeg Arnhem-Leeuwarden de meeste zaken binnen: 149. Een verklaring voor de afname zou de invoering per 1 januari 2018 van de inning van het griffierecht kunnen zijn: per klacht moet de klager 50 euro betalen. 'De voorlopige indruk is dat hierdoor met name het aantal klachten van "veelklagers" is afgenomen', stelt de voorzitter van de Commissie notariaat in het jaarverslag. Ook het aantal ontzettingen daalde, van 4 naar 2. De kamers legden vorig jaar in totaal 51 maatregelen op: 26 waarschuwingen, 16 berispingen en 9 schorsingen. •

Wet aandelen aan toonder 1 juli ingegaan

ONDERNEMINGSRECHT

De Wet omzetting aandelen aan toonder is 1 juli ingegaan. Aandelen aan toonder zijn hierdoor niet meer anoniem. Aandelen aan toonder van niet-beursgenoteerde bedrijven kunnen dan alleen nog via een effectenrekening worden verhandeld. Met de invoering van de wet komt een einde aan het bestaan van fysieke toonderstukken. Toonderaandelen van beursvennootschappen worden al verplicht giraal verhandeld. De wet is een vervolg op de aanbevelingen van het Global Forum en de Financial Action Task Force (FATF). De organisaties die in de taskforce zitten, richten zich op de bestrijding van belastingontduiking, witwassen en het financieren van terrorisme. Door de girale verhandeling is de identiteit van de houders van deze aandelen eenvoudig vast te stellen. •

Stellen die al op jonge leeftijd gaan samenwonen, gaan vaker uit elkaar. Dat blijkt uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het bureau volgde vijf jaar lang verschillende stellen. Van de stellen waarvan de vrouw bij het begin van het samenwonen 18 tot 20 jaar was, was 49 procent na twaalf jaar uit elkaar. Was de vrouw 20 tot 25 jaar, dan lag het scheidingsrisico op 29 procent. Stellen waarvan de vrouw bij aanvang van het samenwonen 25 jaar of ouder was, gingen het minst uit elkaar (25 procent). •

Eerste Kamer akkoord met wijziging Handelsregisterwet

ONDERNEMINGSRECHT

De Eerste Kamer heeft eind juni ingestemd met het wetsvoorstel Wijziging van de Handelsregisterwet. Nog niet bekend is wanneer deze wijziging in werking treedt. Hierdoor ontstaat onder andere een wettelijke basis voor de Kamer van Koophandel (KvK) om signalen die duiden op bepaalde vormen van malafide handelen actief door te geven aan toezichthouders of opsporingsinstanties. Zo kan de KvK voortaan een bijdrage leveren aan het bevorderen van de rechtshandhaving door de overheid. Deze uitbreiding van de doelbinding van het Handelsregister vormt ook mede de basis voor de nadere verwerking van civielrechtelijke bestuursverboden in het Handelsregister. Verder worden de regels voor de ontbinding van rechtspersonen door de KvK aangescherpt. •

‘Ruimte pakken en ertoe doen’

‘Wat zijn jullie oud! En hoe komen jullie de dag door zonder Vanilla latte?’, zo opende kandidaat-notaris Koen van Wijk (27) zijn pitch tijdens de Dromen

Durven Doen-Dialog op dinsdag 25 juni. Hiermee gaf hij de zaal in inkijkje in de gedachtegang van een millennial: iemand die tussen 1985 en 2000 is geboren. De kandidaat-notaris van nu dus. Of zoals Van Wijk het in Utrecht noemde: ‘Die vervelende lui, die het altijd beter weten.’

De millennial, wat vindt die eigenlijk?

‘Heel veel en ook heel weinig. Ze vinden vaak dat het efficiënter kan, en minder stijf. Ze zijn eigenlijk heel ondernemend en verwachten een stukje flexibiliteit. Ze willen er toe doen. Iets bijdragen aan de wereld. Maar ook ruimte krijgen om te ondernemen.’

Maar is de wil van de millennial ook wet?

‘Zeker niet. De wereld verandert niet in één dag. Millennials zijn leergierig en van hun notaris kunnen ze veel leren. Ze gedijen beter bij een notaris die coacht, die ze helpt met hun persoonlijke ontwikkeling en de ruimte geeft, dan bij een autoritair persoon die hen vertelt wat ze moeten doen. In de ogen van een millennial kan alles. Dat klopt natuurlijk niet altijd. In dat idee moeten ze soms een beetje worden getemperd. *Pick your battles.*’

Welke boodschap wil je het notariaat meegeven?

‘Tegen notarissen zou ik willen zeggen, geef ze ruimte om te ondernemen, dan gaan ze er helemaal voor en zijn ze op hun best. Tegen de millennials: pak die ruimte! Tijdens de Dromen Durven Doen-Dialog hoorde ik van een notaris dat hij vaker wat van zijn kandidaat-notarissen wil horen. Kom met ideeën, ga in discussie, maak je hard voor een standpunt.’

Waarom is nadenken over de toekomst belangrijk?

‘Als je niet nadenkt over de toekomst sta je al snel achter. Je moet altijd vooruitkijken. Goede ondernemende kandidaat-notarissen kunnen zomaar zorgen voor de toekomst van het vak. Zij zorgen voor verandering in de organisatie.’

Hoe ziet hun notariële toekomst er volgens jou uit?

‘In mijn droom over de toekomst laten we het stugge concept dat we hebben een beetje los. Niet langer tot je 45ste stil zijn als kano en daarna pas een carrièrestap maken, maar jonge kano’s hard aanmoedigen om te ondernemen. Eigen verantwoordelijkheid is voor hen veel belangrijker dan gezamenlijke verantwoordelijkheid.’•

VVD wil witwassen aanpakken

POLITIEK

Strengere straffen, de capaciteit bij opsporingdiensten verhogen en betere hulp voor bedrijven om fraude op te sporen. De VVD wil dat er meer wordt gedaan aan het tegengaan van witwassen en terrorismefinanciering. Hiervoor heeft de partij in juni een tienpuntenplan gepresenteerd.

‘Poortwachters willen bij hun Wwft-taken (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme) zij aan zij met de overheid opereren, maar vinden in de praktijk de overheid tegenover zich. De toezichthouders stellen echter vast dat de financiële sector nog steeds niet voldoet aan de basale verplichtingen uit de Wwft. We moeten uit die spagaat, schrijft de VVD. ‘In het “ecosysteem” rond de Wwft moet iedereen geëngageerd zijn, moeten mensen kunnen leren van fouten en moet informatie daarom veilig gedeeld kunnen worden.’

PARTNERSCHAP

De partij pleit er onder andere voor gekwalificeerde poortwachters een partnerschap aan te bieden. ‘Zo’n partnerschap kan een veilige omgeving zijn om met overheidspartijen en collega’s te spreken over fouten en problemen, en ook om gezamenlijk prioriteiten te stellen in onderzoek. Ook zouden partners toegang kunnen krijgen tot extra informatie. De VVD ziet zo’n rol weggelegd voor banken, notarissen en voor makelaars. •

‘De notaris wordt gezien als kostenpost, niet als hoeder van het rechtsbestel. Dat vind ik raar.’

KNB-voorzitter Nick van Buitenen op BNR Nieuwsradio over ondermijning.

‘Alerte notaris wordt te snel aangeklaagd’

De notaris moet als een reiger waken voor ondermijning, vinden het Bureau Financieel Toezicht (BFT) en de Belastingdienst. Twee advocaten die aangeklaagde en vervolgte notarissen bijstaan of tegenkomen, hebben hun bedenkingen bij die oproep. Oprichters van bv’s moeten weer worden gescreend en de Belastingdienst moet zijn informatie delen met notarissen, vinden Leonie Rammeloo en Léon de Jager.

TEKST Lex van Almelo | BEELD Truus van Gog

‘De poortwachtersrol is een actieve rol. De notaris is daarbij een blauwe reiger, die rustig staande in een kabbelend beekje, op het juiste moment pijlsnel dat kikkertje grijpt,’ zei Bernd Veldman van de Belastingdienst in het mei-nummer van *Notariaat Magazine* over de preventie van vastgoedfraude. Volgens Yvette Oortwijn-Schilthuizen van het BFT moet de notaris oppassen als de belanghebbende communiceert met uitgebreide e-mails, waarin hij heel joviaal doet, maar vaag blijft en aandringt op spoed. Het artikel opent met het – door de verslaggever aangedragen – voorbeeld van een ABC-transactie uit 2009, waarover de strafkamer van het Gerechtshof Amsterdam begin dit jaar oordeelde. Leonie Rammeloo: ‘Het voorbeeld van de ABC-fraude komt uit 2009. Ook andere voorbeelden zijn ouwe koek en niet exemplarisch voor wat er nu gebeurt.’ Léon de Jager: ‘Iedere notaris kent die voorbeelden wel, behalve de notarissen die het niet willen weten. En die rotte appels moeten, zoals de voorzitter van de notariële beroepsorganisatie (KNB) terecht zegt, uit de mand worden gehaald.’

GEHAAIDE CRIMINELEN

De Jager is advocaat-belastingkundige bij Wladimiroff Advocaten en komt notarissen tegen in (faillissements)fraudezaken. Leonie

Rammeloo houdt zich als advocaat bezig met tuchtzaken en beroepsfouten van notarissen en is betrokken bij de herziening van de KNB-handleiding voor notarissen die toezichthouders of opsporingsdiensten over de vloer krijgen. De Jager en Rammeloo willen graag een lans breken voor de notaris, die zij helemaal niet zo naïef vinden als het BFT en de Belastingdienst doen voorkomen. Alleen heeft de notaris – die soms wordt misleid door gehaaide criminelen – te weinig middelen om een transactie te onderzoeken of de echte motieven erachter te doorgronden. De notaris is bovendien opgeleid noch toegerust om kikkers te vangen, beklemtonen de advocaten.

TAAKSTRAFFEN

Het gras, zo stellen zij medio juni vast in een tweegesprek, is een beetje voor hun voeten weggemaaid door KNB-voorzitter Nick van Buitenen. Die pleitte eind mei in *Het Financieel Dagblad* voor herinvoering van de preventieve toets bij de oprichting van een bv. Om faillissementsfraude tegen te gaan, zouden notarissen vooraf bij de Belastingdienst moeten kunnen vragen of het toekennen van een btw-nummer aan een onderneming op bezwaren stuit. ‘Nu krijgen we achteraf te horen dat de fiscus iemand van eerdere fraudes kende,’ zei Van Buitenen, wiens pleidooi bijval krijgt van Rammeloo en De Jager. Dat pleidooi verscheen op dezelfde dag dat de Rechtbank Amsterdam zowel een kandidaat-

Leonie Rammeloo en Léon de Jager

notaris van Anotaris als de ‘De Rijdende Notaris’ veroordeelde tot een taakstraf van 240 uur en een voorwaardelijke celstraf van drie maanden wegens onvoldoende cliëntonderzoek en het niet melden van ongebruikelijke transacties. Een tweede kandidaat-notaris van Anotaris werd vrijgesproken.*

Deze vonnissen laten zien dat de voorbeelden van het BFT en de Belastingdienst te zwart-wit zijn, vindt Leonie Rammeloo: ‘De tussenpersoon is meestal geen boeman, maar eerder een troetelcliënt, die de notaris heeft gemasseerd door eerder tien à twintig nette zaken aan te brengen en bij de volgende toeslaat met een kwaadwillende cliënt. Natuurlijk moet de notaris of de kandidaat-notaris ook dan de rug recht houden en zeggen dat hij die transactie niet gaat doen. In de zaken dat het misgaat, zie je vaak dat er meer aan de hand is. Het kantoor lijdt bijvoorbeeld aan financiële stress of er is een compagnon afgehaakt. De notaris denkt dan: ik moet omzet draaien en is bij de eenentwintigste zaak van dezelfde cliënt of tussenpersoon minder alert. Het is meestal geen onwil van de notaris.’

Léon de Jager: ‘Het is voor de overheid heel gemakkelijk om alle druk neer te leggen bij de notaris, die een goedkope opsporingsambte-

‘Een notaris is niet opgeleid tot rechercheur’

naar is geworden. Maar vaak wordt de notaris misleid door slimme criminelen en dat heeft hij pas achteraf door. Een notaris is immers niet opgeleid tot rechercheur.’

FINGERSPITZENGEFÜHL

Leonie Rammelloo: ‘In het schema voor notarieel onderzoek van het BFT komen eigenlijk alle routes erop uit dat de notaris extra onderzoek moet doen. Maar hoe ver moet je daarin gaan? Als een Engelse vader hier een pandje koopt voor zijn dochter die in Nederland komt studeren, moet je vragen hoe hij aan het geld komt. Als hij zegt “eerlijk verdiend” moet je hem dan doorzagen? Grote kans dat de man dan geïrriteerd naar een andere notaris gaat.’

Léon de Jager: ‘En dat moet je dan nog melden ook.’

Leonie Rammelloo: ‘Veel notarissen hebben een *Fingerspitzengefühl* ontwikkeld. Dat sla je als toezichthouder plat door te werken met schema’s en te snel een klacht in te dienen. Dan krijgt de notaris namelijk het idee dat hij

het toch nooit goed doet. Van de tuchtrechter hoeft de notaris slechts een marginaal oordeel te vellen over de verkoopprijs, over een taxatierapport of over de jaarrekening. De echte wetenschap van frauduleuze transacties zit vaak bij de fiscus.’

Léon de Jager: ‘Het zou dus pas echt helpen als de notaris ongehinderd data kan delen met de fiscus en vóór het passeren van de akte kan bellen naar de Belastingdienst, zonder risico te lopen.’

Een vraag stellen aan de Belastingdienst als je onraad ruikt, is volgens Rammelloo echter lastig, omdat de details van de transactie vallen onder de geheimhoudingsplicht.

‘Bovendien is het notariaat voorzichtig, want voordat je het weet wordt er weer iets van het verschoningsrecht afgeknabbeld en staat het verschoningsrecht nog meer op de helling. Dus ik denk dat het notariaat en de Belastingdienst in dit soort kwesties een beetje op elkaar wachten.’

ELKAAR WAARSCHUWEN

Volgens Rammelloo zijn notarissen wel degelijk alert. Hoe meer zij elkaar kennen en elkaar vertrouwen, des te meer informatie durven zij onderling uit te wisselen. ‘Bij colle-

giale contacten mag je informatie uitwisselen over de *modus operandi* van gewezen cliënten. Over een rijke en wat verwarde weduwe bijvoorbeeld, die voor een testament langskomt met een jonge verpleger die begunstigde wordt. Naar de letter van de wet mag je hierbij geen namen noemen. Maar voormalig president van het Gerechtshof Amsterdam Van den Haak heeft geschreven dat gelijksoortige geheimhouders elkaar onderling wel mogen waarschuwen.’**

Léon de Jager: ‘De oplossing ligt niet zozeer bij de aanpassing van de geheimhoudingsplicht als wel bij de Belastingdienst en bij het preventief screenen van bestuurders die een besloten vennootschap oprichten. Deel informatie voordat het strafbare feit wordt gepleegd. Dan voorkom je fraude en dat een notaris achteraf een tik op de vingers krijgt.’ ■

GEEN REACTIE

Notariaat Magazine heeft het BFT en de Belastingdienst de gelegenheid gegeven om kort te reageren op de uitspraken in dit artikel. Daarvan is geen gebruikgemaakt.

*) Zie ECLI:NL:RBAMS:2019:3766, ECLI:NL:RBAMS:2019:3767 EN ECLI:NL:RBAMS:2019:3768.

**) H.F. van den Haak, *De notaris in appel*, *Ars Aequi Libri*, 2009, p. 223-224.

AKSOS

- Administratie
- Salarissen
- Belastingen
- Rapportages
- Accountancy
- Advies

H.R. de Velde Harsenhorst FA
drs. K. de Lange AA

AKSOS
Financial Services

Voor notariaat en advocatuur...
...flexibiliteit in capaciteit

Groningen - Leeuwarden - Zwolle
www.aksos.nl - afs@aksos.nl - Tel. 038-4524280

CAMINADA NOTARISSEN

zoekt
voor haar vestiging
in Rijswijk

**KANDIDAAT-
NOTARISSEN**

*mét ervaring
of beginnend*

bekijk de advertentie op
www.caminadanotarissen.nl

ETL[®]
BNA

ACCOUNTANTS
EN ADVISEURS

ALS BRANCHE-ACCOUNTANT VOOR NOTARIAAT EN
ADVOCATUUR BENT U BIJ ONS AAN HET JUISTE ADRES VOOR

- // JAARREKENING EN BOEKHOUDING
- // FISCAL AANGIFTEN EN ADVIES
- // P&O ADVIES EN SALARISADMINISTRATIE
- // BEDRIJFSVERGELIJKING
- // ONDERNEMINGSPLANNEN
- // FUSIE EN OVERNAME

Uw klanten komen tegenwoordig niet alleen uit Nederland. Door de samenwerking met ETL kunnen wij u buiten de grenzen van Nederland ook van dienst zijn. Waar onze kennis ophoudt, kunnen wij u in contact brengen met een partner-kantoor in het buitenland, waarbij u de kwaliteit kunt verwachten die u ook van ons gewend bent. Zo kunnen wij u nog beter van dienst zijn.

BUREAU NOTARIAAT & ADVOCATUUR

ACCOUNTANCY EN ADVIES IS
ONS TERREIN ADVOCATUUR
EN NOTARIAAT IS UW DOMEIN

OUDE UTRECHTSEWEG 28, 3743 KN BAARN
POSTBUS 1008, 3740 BA BAARN
T 035 693 64 44
E INFO@ETL-BNA.NL - WWW.ETL-BNA.NL

In deze rubriek beantwoordt een panel van in- en/of externe deskundigen allerlei vragen van (kandidaat-)notarissen. Die kunnen gaan over arbeidsvoorwaarden, verzekeringen, de notariële praktijk of een ander onderwerp.

Josien Spanjaart
| Juridisch adviseur

Kan een notaris van vestigingsplaats wijzigen?

Ja, op grond van de Wet op het notarisambt (artikelen 10 en 15 Wna) kan een notaris van vestigingsplaats wijzigen. Het ministerie van Justitie en Veiligheid onderscheidt daarbij de volgende vier situaties:

1. Wijziging vestigingsplaats binnen arrondissement zonder medeneming protocol;
2. Wijziging vestigingsplaats binnen arrondissement met medeneming protocol;
3. Wijziging vestigingsplaats buiten arrondissement met medeneming protocol;
4. Wijziging vestigingsplaats buiten arrondissement zonder medeneming protocol. •

Wat is de rol van de Commissie van deskundigen notariaat en de KNB bij een wijziging van vestigingsplaats?

In alle vier de scenario's dient een ondernemingsplan te worden ingediend bij de Commissie van deskundigen notariaat en is een positief advies van deze commissie vereist. Daarnaast moet een wijzigingsverzoek bij het ministerie ingediend worden. Dit kan via de website van rijksoverheid.nl. Tik in de zoekbalk 'wijziging vestigingsplaats notaris' in om op de juiste pagina terecht te komen. Zonder een positief advies van de Commissie van deskundigen notariaat zal het ministerie het verzoek tot wijziging vestigingsplaats niet in behandeling nemen.

Nadat het verzoek door het ministerie in behandeling is genomen, bekijkt de KNB op verzoek van het ministerie of er tegen deze voorgenomen wijziging al dan niet bezwaren bestaan. De KNB checkt haar registers (hoofdzakelijk op tucht, toezicht en maatregelen) en zal het ministerie haar bevindingen laten weten. Indien de KNB geen bezwaren heeft tegen de voorgenomen wijziging van vestigingsplaats, dient het ministerie binnen acht weken na datum van het verzoek een ministerieel besluit hierover te nemen. •

In welke situaties is tussenkomst van de Commissie Toegang Notariaat vereist?

Met ingang van 20 mei dit jaar is dit in geen van de vier situaties meer vereist. Voor die datum was het in situatie 1 zo dat de notaris eerst bij Koninklijk Besluit ontslag moest krijgen, om vervolgens ook weer bij Koninklijk Besluit benoemd te worden. Vanwege de nieuwe benoeming was de tussenkomst van de Commissie Toegang Notariaat en het laten afnemen van een persoonstoets bij LTP vereist. Dat vonden de KNB en het ministerie van Justitie en Veiligheid onnodig onduidelijk. Daarom is gezocht naar een eenduidige uitleg van de wetsbepalingen. Hierin is het ministerie geslaagd.

Het ministerie legt uit: 'De afgelopen tijd is binnen mijn departement en met de KNB uitvoerig overleg gevoerd over deze kwestie. Gelet op de onwenselijke neveneffecten van de hiervoor beschreven aparte procedure [Eerst ontslag en dan benoeming op de nieuwe vestigingsplaats - red.] en het feit dat het onlogisch is om in soortgelijke gevallen voor één situatie een uitzonderlijke procedure te volgen, ben ik tot de conclusie gekomen dat de Wna zodanig moet worden uitgelegd dat voor alle gevallen ter zake wijziging van vestigingsplaats de procedure van de artikelen 10 en 15 Wna moet worden gevolgd. Deze procedurewijziging treedt met ingang van heden in werking.' De volledige brief van het ministerie is terug te vinden op NotarisNet. •

60 jaar VU

Koester universitaire notariële opleiding

De universitaire opleiding notarieel recht aan de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) bestaat 60 jaar. 'Welke kant moet het op met de opleiding?', vraagt professor Boudewijn Waaijer. 'Is het goed, zoals het nu op de diverse universiteiten gaat?'

TEKST Wilma van Hoeflaken | BEELD Truus van Gog

De samenleving verandert snel. Welke gevolgen heeft dit voor het notariële onderwijsaanbod? Onder leiding van Waaijer, hoogleraar notarieel recht aan de VU en oud-notaris bij Boekel, gingen Nick van Buitenen, voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), notaris Manon Cremers, partner bij Stibbe, en Fred Teeven, oud-staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, in debat. Met elkaar en een zaal vol notarissen, universitaire docenten, hoogleraren en VU-alumnistudenten.

DIGITALISERING

'Als je kinderen vraagt wat ze willen worden, zullen ze niet direct notaris zeggen', zegt Cremers. Al is er een uitzondering. In een verhaal van Jip en Janneke van Annie M.G. Schmidt zegt Jip: 'Ik wil notaris worden en een pijp roken.' De notaris die Jip voor ogen had, bestaat volgens Cremers niet meer. 'De notaris is een hybride persoon. Vaker een vrouw dan een man, iemand die niet alleen akten opmaakt, passeert en stempelt. Als notaris moet je je cliënten en de markt waarin zij opereren begrijpen. Naast gedegen juridische kennis, goede *soft skills* en het vermogen om

strategisch te kunnen meedenken, wordt kennis over ICT-systemen en -tools steeds belangrijker.' Vanuit de zaal wordt opgemerkt dat dit te veel gevraagd is. 'Huur medewerkers met ICT-kennis in.' Van Buitenen vertelt dat de KNB veel aandacht heeft voor technologische ontwikkelingen. 'We moeten onze ogen niet sluiten voor de digitale ontwikkeling. Er gaat hoe dan ook een digitale akte komen.' Waaijer beaamt dit. 'Op het ministerie moet worden nagedacht over een wijziging van de Wet op het notarisambt.' Van Buitenen vindt dat het notariaat digitalisering moet omarmen. Kan de KNB het notariaat hier meer in sturen? Van Buitenen: 'Dat kan, maar we moeten ook rekening houden met de weerstand die bestaat tegen bemoeienissen van de KNB, ook bij kleinere kantoren.' Hij vertelt dat ruim 60 procent van de notarissen op een eenpitterskantoor werkt.

DILEMMA'S

Van Buitenen koos voor het notariaat vanwege de levendige praktijk en de vrijheid van het ondernemerschap. Als student had hij een bijbaan bij een notaris kantoor. 'Ik werd gegrepen door de manier waarop die notaris zijn vak uitoefende.' Zelf studeerde hij notarieel recht in Utrecht en geeft hij, als KNB-voorzitter, gastcolleges in Groningen en Nijmegen. Volgens hem staat de VU voor vrijheid in het maken van keuzes en het varen van een eigen koers. Dat spreekt hem persoonlijk aan, maar het geldt ook voor de KNB. Bij het bepalen van de koers van de KNB spelen omgevingsfactoren een grote rol. De dolende overheid is zo'n factor. 'Er is toenemende wet- en regelgeving', stelt Van Buitenen. 'Zoals de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), die over ons heen gestort is en waarvoor we het gereedschap zelf moeten bedenken.' Ook de

veranderende samenleving is een factor, ‘met de tweedeling tussen “haves” en “haves nots”, waarover Piketty schrijft.’ Ondertussen ervaart de notaris in de praktijk van alledag veel dilemma’s. Het klassieke dilemma van ondernemer versus ambtenaar blijft actueel. Maar ook, hoe diep moet de notaris doorvragen naar de herkomst van geld? De notaris is poortwachter, toch geen opsporingsambtenaar? Van Buitenen: ‘Toch moeten wij als juridisch geschoolde academici blij zijn dat ons leven vol dilemma’s zit. Juist die dilemma’s maken dat de notaris van vlees en bloed niet vervangen kan worden door een algoritme.’

BAR EXAM

Cremers wil een gemakkelijker toegang tot het notariaat voor zij-instromers. ‘Niet de lat lager leggen, maar onnodige barrières wegnemen. Voor mensen die Nederlands recht gestudeerd hebben en die tijdens hun werk geïnteresseerd raken in het notariaat is het moeilijk om in te stromen.’ Zij hebben er hinder van dat kandidaat-notarissen een bachelor en een master notarieel recht gevolgd moeten hebben. Van Buitenen stelt dat universitaire notariële opleidingen een verkort instroomprogramma moeten ontwikkelen voor mensen die op latere leeftijd het notariaat in willen. Iemand in de zaal bepleit maatwerk. ‘Wat vraag je van een fiscalist die notaris wil worden? Of van een rechter?’ Van Buitenen oppert: ‘Misschien kan de universiteit de focus leggen op toetsing,

een soort *bar exam*.’ Een ander in de zaal denkt dat een staatsexamen een goede oplossing is. Of een bachelor rechtsgeleerdheid en een master notarieel recht.

MAATSCHAPPELIJKE VRAAGSTUKKEN

‘Het notariaat dient de maatschappij en de maatschappij is gediend bij een notaris die breed opgeleid is’, stelt Waaijer. Moet notarieel recht een aparte, zelfstandige richting blijven? Waaijer stelt dat een specifieke notariële opleiding de mogelijkheid geeft belangrijke onderwijsaccenten te leggen en onderzoek mogelijk maakt op specifieke notariële terreinen. Volgens hem is dit essentieel voor de ontwikkeling van het notariaat als discipline. ‘De specifieke notariële opleiding aan de universiteit zou vooral door de KNB veel meer gekoesterd moeten worden.’ Iemand in de zaal oppert notarieel recht onder te brengen bij rechtsgeleerdheid. Een ander: ‘Dan raakt het ondergesneeuwd.’ Ook Fred Teeven, oud-staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, denkt dat een specifieke notariële studierichting nodig is voor voldoende diepgang. ‘Tegelijkertijd zou je meer moeten ingaan op de inbedding van de taken van de notaris in de samenleving. Betrek maatschappelijke vraagstukken in de studie.’ Teeven studeerde in deeltijd aan de VU toen hij FIOD-rechercheur was. Later werkte hij bij het Openbaar Ministerie en was hij Tweede Kamerlid. Als staatssecretaris had hij het notariaat in zijn portefeuille. In al die functies had hij zicht op het notariaat. Hij zegt: ‘De advocatuur heeft een groot deel van de markt dat ook bij u zou kunnen liggen.’ Hij stelt dat de notaris meer kan doen op het gebied van onafhankelijke advisering. En dat er ook buiten het notariaat veel kansen op de arbeidsmarkt zijn. ‘Vertel studenten ook wat je met de studie kunt doen buiten het notariaat. Zoals werken als wetgevingsjurist, bij het Kadaster of bij

financiële toezichthouders.’ Dit wordt beaamd vanuit de zaal. ‘Er werken meer afgestudeerden notarieel recht buiten het notariaat dan in het notariaat.’

IMAGO

Om het notariaat beter te ‘branden’ pleit Cremers voor een andere benaming van de kandidaat-notaris. Ze verwijst naar de accountancy, waar iemand al snel de titel senior, director of manager heeft. ‘Daar steekt de kandidaat-notaris mager bij af.’ Waaijer beaamt dit. ‘Dat de aanduiding ongelukkig is, schreef ik 25 jaar geleden al.’ Hij vraagt de zaal: ‘Hoe ervaren jullie dat?’ Iemand zegt: ‘Ik leg het gewoon uit.’ Waaijer: ‘Is notarieel-jurist niet beter?’ Cremers: ‘Ik zou zeggen gewoon notaris.’ Van Buitenen stelt voor de benaming kandidaat-notaris te reserveren voor de eerste zes jaar. Daarna zou toegevoegd notaris een goede benaming kunnen zijn. Dat gaat Cremers niet ver genoeg. ‘Je moet het vak een beetje verkopen.’ Vanuit de zaal wordt gevraagd hoe het dan moet met verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden. Haal de titel en verantwoordelijkheden uit elkaar, vindt Cremers.

STUDENTEN ENTHOUSIASMEREN

Teeven vindt het belangrijk dat jongeren enthousiast gemaakt worden voor de studie. Hij vindt dat de KNB daar een rol in kan spelen. ‘Als er mensen in de bouw nodig zijn, komt Maxime Verhagen op het podium.’ Van Buitenen aarzelt. ‘Van de KNB ben je lid als je in de praktijk werkzaam bent, niet slechts als je notarieel recht hebt gestudeerd.’ Teeven: ‘Het Openbaar Ministerie en de Orde van Advocaten trekken ook gemeenschappelijk op om studenten te informeren over de strafrechtstudie.’ Cremers: ‘Ik voel ook wel voor samen optrekken. Zo kunnen we als beroepsgroep zorgen voor goede opvolging.’ ■

‘Juist dilemma’s maken dat de notaris van vlees en bloed niet vervangen kan worden door een algoritme’

Zet je tanden erin!

Je hoeft van hem echt niet elke dag op de fiets naar je werk, maar denk wel na over mobiliteit. Ook op een notariskantoor. Dat is een stukje bedrijfsvoering, net als welke verlichting je gebruikt en waar je energie afneemt. Ed Nijpels, voorzitter van het klimaatberaad, heeft een doel. En dat is een beter klimaat. Onderdeel daarvan is 49 procent CO₂-reductie in 2030. 'Notarissen nemen een vooraanstaande positie in en mogen wat mij betreft ook meedoen aan het maatschappelijke debat. Het zou mooi zijn als zij tot de voorhoede van de klimaatridders horen.'

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Christiaan Krouwels | ILLUSTRATIE Roel Ottow

Wat doet u zelf voor een beter klimaat?

'Ik doe alles wat de gemiddelde burger ook kan doen. Ik heb een hybride auto. Als die aan vervanging toe is, wordt het een elektrische. Mijn huis is een monument aan een Amsterdamse gracht. Samen met de organisatie Groene Grachten is daaraan verduurzaamd wat mogelijk is. Ik kook op inductie. Het huis heeft op afstand bedienbare radiatoren en een slimme ketel. Al mijn vliegreizen compenseer ik. Voor mijn werk reis ik waar mogelijk met de trein, aangevuld met een ov-fiets.'

De notaris en duurzaamheid. Leg uit!

'Notarissen kunnen op allerlei fronten een rol spelen als het gaat om duurzame energie. Hoe is het juridisch eigendom geregeld bij zonnecellen op daken? Hoe ga je windmolenparken op zee juridisch vormgeven? Hoe ga je de samenwerking regelen tussen eigenaren van zonnepanelen? En wat als iemand die jouw grond gebruikt daar een zonnecelpark op wil realiseren? Eigenlijk zit er voor het notariaat

een vracht werk aan. Dat is voor een deel ook nieuw werk. De notaris moet zich dus goed voorbereiden.'

Duurzaamheid, wat is dat eigenlijk precies?

'Het woord duurzaam is afkomstig uit 1987. Het werd gebruikt in het rapport 'Our common future' van de Verenigde Naties, beter bekend als het Brundtland-rapport. In essentie betekent het: onze economie en samenleving zo inrichten dat de generaties die na ons komen ook een leefbare wereld hebben. Nu acteren dus. Schuif geen rommel door naar een volgende generatie, niet naar andere landen en niet naar mensen die de rommel niet hebben veroorzaakt.'

Betalen we dan nog niet genoeg voor vervuiling?

'De vraag is of de rekening in het huidige milieu- en klimaatbeleid wel echt terecht komt bij de veroorzaker. Het antwoord luidt nee. Vervuiling veroorzaakt door verbranding van

fossiele brandstoffen wordt niet doorberekend in de prijs. Als we de consequenties voor milieu en gezondheid door fossiele brandstoffen echt zouden doorrekenen in de prijs, is duurzame energie razendsnel goedkoper.'

Hoe staat het Nederlandse klimaatbeleid ervoor?

'Nederland staat er beroerd voor vergeleken met andere landen. Als het gaat om duurzame energie staan wij samen met Malta en Luxemburg onderaan in Europa. We zijn er te laat mee begonnen. Eigenlijk zijn we in slaap gesust. Met het huidige energieakkoord hebben we een deel van die achterstand

ingelopen. De planbureaus zeggen dat voor 2023 het doel van 16 procent duurzame energie haalbaar is. Voor 2020 hadden we 14 procent als doel, daar moet nog wel wat voor gebeuren, maar daar gaan we wel bij uitkomen.'

Waarom is Nederland zo in slaap gesust?

'Vijf kabinetten in tien jaar tijd, er is te veel achterover geleund. De houding was: waar maken we ons druk om? En er was voldoende aardgas beschikbaar.'

En hoe is het nu met de ambitie?

'Als we in dit tempo doorgaan, gebruikt 70 procent van de huishoudens in 2030 elektriciteit die van zee komt. Die ontwikkelingen gaan steeds sneller. Nu zijn we ambitieus. In plaats van dat we achterlopen, willen we vooroplopen.'

Maar hoe zit het dan met bezwaren van bewoners?

'We hebben geleerd dat je windmolenparken niet zomaar plompverloren ergens in een provincie moet droppen, maar de bevolking mee moet nemen. Geef ze inspraak, maar laat ze ook mee profiteren. Bijvoorbeeld in Brabant. Daar was eerst veel weerstand tegen een windmolenpark. Nu wordt een project

'We krijgen nieuwe eigendomsverhoudingen met nieuwe conflicten'

gerealiseerd waarbij de bewoners voor 25 procent meedelen. Super! In het ontwerp van het Klimaatakkoord staat dat bewoners zelfs voor de helft moeten meedelen in de winst. Dan krijg je een heel ander debat.'

Leuk die nieuwe ontwikkelingen, maar wat kan de notaris er verder mee?

'Je gaat allerlei nieuwe samenwerkingsverbanden zien. Industrieën die grondstoffen aan elkaar willen leveren en daar gezamenlijk transportleidingen voor aanleggen. Daar gaan allerlei eigendomskwesaties spelen. Ik denk dat notarissen daar heel alert op moeten zijn. Wat speelt er qua nieuwe ontwikkelingen en klopt het wel wat wij doen of moeten er zaken worden aangepast? Er zijn ook bewonersgroepen die samen een warmtenet willen aanleggen. Wie is de baas, waar liggen de verantwoordelijkheden, wie heeft de rechten? Zet je tanden er maar eens in als notaris! Het klimaatakkoord dat elk moment wordt behandeld, zal dat in gang gaan zetten en tot verrassingen gaan leiden. We krijgen nieuwe eigendomsverhoudingen met nieuwe conflicten.'

En verder?

'Wat ook speelt is de bedrijfsvoering van een notarisbureau zelf. Hoe ga je in de bedrijfsvoering om met duurzaamheid? Heb je het woon-werkverkeer verduurzaamd? Hoe energiezuinig is je bedrijfspand? Wat doe je zelf aan energiebesparing? Gebruik je 100 procent duurzame energie? Je kunt je energie afnemen van een windmolenpark bijvoorbeeld. Ik zou iedere notaris aanraden een scan te laten doen door een gespecialiseerd bureau dat je precies kan vertellen wat je kunt doen aan energiebesparing en het gebruik van duurzame energie.'

Veranderen er nog zaken op korte termijn?

'Het Burgerlijk Wetboek wordt aangepast zodat de investeringen die je doet voor verduurzaming van je woning aan het huis vast blijft zitten. Als de woning van eigenaar verandert, gaat de schuld mee als een soort hypotheek. Het is aan het huis gekoppeld. En die schuld wordt door de volgende eigenaar langzaam afgebouwd. Die kan dat, want voor het huis dat hij heeft gekocht, betaalt hij minder energie. In zijn algemeenheid is de Nederlandse wetgeving nog niet klaar voor de energietransitie.'

En dat nieuwe Klimaatakkoord?

'Het Klimaatteraad heeft het overgedragen aan de politiek. Die is nu aan zet. En dat kan elk moment gebeuren. In het akkoord staat in ieder geval dat in 2030 49 procent CO₂ gereduceerd moet zijn. Dit is verdeeld over vijf zogenoemde tafels: elektriciteit, industrie, mobiliteit, landbouw en landgebruik en gebouwde omgeving. Met elektriciteit (41 procent) en industrie (30 procent) moeten we het meest aan de slag. Geen tijd te verliezen.' ■

.....
Ed Nijpels moest vanwege werkzaamheden voor het Klimaatakkoord helaas afzeggen voor het WPNR-congres.
.....

Is uw oude verzekeringskantoor u ontgroeid?

Weet jij wie ik daar moet hebben? Ik was bij het kastje, nu bij de muur...

Ik weet het ook niet meer, vandaag alweer een ander aan de lijn...

Wat een papierwinkel, vroeger hielpen ze mij nog...

Maar hoe weet ik nu nog of ik goed verzekerd ben?

Groeide uw verzekeringskantoor zo groot, dat goede service voor u verleden tijd is? Of wilt u uw polissen toetsen aan de eisen van de moderne tijd? Ron Borgdorff is meer dan 25 jaar het vertrouwde adres voor advocaten, notarissen en vrijgevestigde juristen. **Ouderwetse service, altijd bereikbaar en mét persoonlijke aandacht.**

RON BORGORFF

VAN BOETZELAERLAAN 24H • 3828 NS HOOGLAND • TEL. 033-20 35 000 • INFO@RONBORGORFF.NL • WWW.RONBORGORFF.NL

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA: • BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID
• CYBERRISKS- EN DATALEKKEN • ARBEIDSONGESCHIKTHEID • VERZUIM • INVENTARIS

Wij zijn op zoek naar een

Fulltime kandidaat-notaris

voor de estateplanningspraktijk.

De voorkeur gaat uit naar een kandidaat-notaris met een voltooide beroepsopleiding en met (enige) ervaring in het familievermogensrecht, maar ook kandidaat-notarissen met ervaring op een ander rechtsgebied worden uitdrukkelijk uitgenodigd om te reageren.

Als je geïnteresseerd bent in deze functie, stuur dan je sollicitatiebrief, c.v. en cijferlijst naar t.mellema@verheesnotarissen.nl

 Samen goed geregeld
VERHEES NOTARISSEN

info@verheesnotarissen.nl | www.verheesnotarissen.nl

raat werkt oprecht

Werving & Selectie en Coaching

van

- Notaris • Toegevoegd notaris • Kandidaat-notaris
- HBO jurist • Notarisklerk • Paralegal

Neem vrijblijvend contact met ons op, wij helpen u graag.

raatnotariaat.nl
info@raatnotariaat.nl

055 5762669

raatcoaching.nl
info@raatcoaching.nl

Op zoek naar de juiste collega?

Plaats uw vacature in Notariaat Magazine

Voor inlichtingen en reserveringen kunt u contact opnemen met:
Frédérique Pardon: (0)70 378 07 03 f.pardon@sdu.nl
Lenneke Morit: (0)6 515 816 37 l.morit@sdu.nl

Teska van Vuren

Meer kleur krijgen

Maatschappelijk verantwoord ondernemen. Een belangrijk thema in deze tijd. In de jaren negentig van de vorige eeuw, toen ik begon met werken, was dat totaal geen thema. Sterker nog, als reactie op de moralistische decennia na de Tweede Wereldoorlog, werd maatschappelijke verantwoordelijkheid en moraliteit in die tijd gezien als iets waar je je privé mee bezighield. In je werkzame leven was je bij voorkeur amoreel. Je diende je zo veel mogelijk te onthouden van een moreel oordeel. We zijn inmiddels ingehaald door de tijd en door de excessen waartoe die afstandelijkheid heeft geleid. De graaicultuur in het bedrijfsleven, maar ook de terughoudendheid bij de integratie van gastarbeiders en asielzoekers in onze maatschappij.

BOEIEN EN BINDEN

Inmiddels staat maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog op de agenda. De samenleving dwingt ons na te denken over de vraag hoe we daarmee om willen gaan. En ook onze jonge, startende collega's zijn hiermee bezig. Ik merk dat zij vragen stellen over ethische thema's en daarnaast maatschappelijk relevant werk willen doen. Om hen te boeien en te binden, moeten we daar een antwoord op hebben.

WELVAART

Maar, hoe ga je hiermee om in je dagelijkse praktijk? Neem bijvoorbeeld het fenomeen 'Nederland als holdingland'. Vind je dat je als notaris kunt meewerken aan het opzetten van dergelijke structuren of niet? Ja, die structuren leiden ertoe dat in landen waar wordt geproduceerd minder of geen belasting wordt betaald. Vind je dat oneerlijk? Waarom laat de fiscale wetgeving in dat land dat dan toe? En is het niet zo dat dit een van de elementen is die bijdraagt aan de welvaart van ons land waarvan iedereen die hier woont – direct dan wel indirect – meeprofiteert?

KLEINE STAPJES

Een ander voorbeeld is de overheveling van vermogen van ouders aan kinderen. Vaak gebeurt het op papier. Dit om te voorkomen dat het vermogen wordt uitgehold door

verplichte bijdragen aan een instelling waar de ouders mogelijk in worden opgenomen. Daarmee verschuif je de verantwoordelijkheid naar de maatschappij. Vind je dat ethisch verantwoord? Ingewikkelde vragen waar ieder van ons een eigen weg in moet vinden en eigen keuzes moet maken. Ik ben zelf van mening dat wanneer je ergens positieve invloed op kunt hebben, je die moet aanwenden. Al zijn het maar kleine stapjes.

VEILIGE OMGEVING

Voor mij is een belangrijk thema: de zorg voor de medewerkers. Bijdragen aan hun ontwikkeling. Maar ook voor hen zorgen als er sprake is van ziekte en dergelijke en hen de ruimte geven goed te herstellen in een veilige omgeving. Wees ook duidelijk voor welke cliënten je als kantoor niet wilt werken. Ik heb zelf niet te maken gehad met een cliënt die zich bezighoudt met activiteiten waarmee ik niets te maken wil hebben. Maar wel met cliënten die onze medewerkers op een onacceptabele manier behandelden of gedane toezeggingen niet nakomen. Ik heb er geen enkele moeite mee om van dergelijke cliënten vervolgens afscheid te nemen. Je geeft dan een duidelijk signaal af.

CONTROVERSIEEL ONDERWERP

Verder kun je in je sponsorbeleid bewust een thema kiezen waarmee je echt impact hebt, bijvoorbeeld op de leefbaarheid in de omgeving van je kantoor. En die sponsoring kan in geld, maar ook door een stichting gratis op te richten of door je kennis en kunde ter beschikking te stellen door een bestuurslidmaatschap. Ja, dat zal sommige cliënten zeker afschrikken, met name wanneer je je verbindt met een meer controversieel onderwerp. Maar is dat erg? Ik vind van niet. Het houdt altijd iets subjectiefs en we kunnen het toch niet iedereen naar de zin maken. En het is helemaal niet slecht wanneer we als notarissen wat zichtbaarder worden en meer kleur krijgen. ■

Deze column wordt afwisselend geschreven door Teska van Vuren en Fred Teeven.

Hybride aandeelhoudersvergadering KPN

‘Jonge beleggers willen online meebeslissen’

KPN is het eerste Nederlandse beursgenoteerde bedrijf dat onlangs een hybride aandeelhoudersvergadering hield. Dit wordt de toekomst, voorspelt het begeleidende notariaat van Allen & Overy: ‘Voor de aandeelhouders zijn er uitsluitend voordelen.’

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

Op 10 april was de allereerste hybride aandeelhoudersvergadering in Nederland. Een hybride aandeelhoudersvergadering houdt in dat die vergadering ergens fysiek door aandeelhouders kan worden bijgewoond, al kunnen zij er ook voor kiezen die online te volgen en zo tijdens de vergadering hun stem uit te brengen. KPN wilde als leverancier van telecom- en ICT-diensten het eerste beursfonds in Nederland zijn dat voor deze nieuwe opzet koos en speelde in de voorbereiding en organisatie een voortrekkersrol. De juridische begeleiding was in handen van partner-notaris Joyce Leemrijse, hoogleraar ondernemingsrecht en professional support lawyer Günther Rensen en kandidaat-notaris Raoul Hagens, allen werkzaam bij Allen & Overy.

STRENGE CONTROLE

Al in 2007 is wettelijk vastgelegd dat de aandeelhoudersvergadering in Nederland ook in hybride vorm mag plaatsvinden. Desondanks duurde het twaalf jaar voor een beursgenoteerde onderneming dit in de praktijk bracht. Dat er zoveel tijd overheen ging, kwam door het ontbreken van een veilige, technische infrastructuur en omdat de besluitvorming op een aandeelhoudersvergadering juridisch gezien een zeer formele aangelegenheid is. De vier betrokken projectteams – afkomstig van KPN, ABN AMRO Corporate Broking, Computershare / Lumi en Allen & Overy – investeerden flink in de voorbereidingen, die

meer dan een jaar in beslag namen. Het had een aanlooptijd nodig voor het technische systeem zover was, zegt Joyce Leemrijse. ‘Dat gold voor het opnemen van de vergadering, de identificatie, autorisatie en authenticatie van de virtuele deelnemers en het stemproces. Is degene die zegt dat hij de bewuste aandeelhouder is dat ook inderdaad? Daarnaast moet het aantal stemmen dat diegene uitbrengt juist zijn. Hiervoor is gekozen voor authenticatie door middel van *two factor authentication* (2FA), een inmiddels beproefd systeem van authenticatie via twee stappen met daarin een koppeling naar een gebruikersspecifieke code. Het systeem dat banken hanteren voor online bankieren werkt in wezen op dezelfde manier.’

TUTTIG

KPN zette veel computerdeskundigen in die het virtuele systeem tijdens het vergaderdebuut op alle fronten testten – tot en met de back-upsystemen. Daar kwamen geen verrassingen uit, we waren voor 300 procent voorbereid, stelt Leemrijse. Enthousiast wordt de hybride vergadering nu dan ook onder de aandacht gebracht van andere beursfondsen en organisaties, want er zijn toepassingen genoeg. Leemrijse: ‘De participatiegraad op aandeelhoudersvergaderingen is enorm teruggelopen. Degenen die komen, zijn op leeftijd en sorteren de komende jaren uit. Jongere beleggers zijn wel degelijk geïnteresseerd in bedrijven, maar voelen er niets voor om het land door te reizen om aandeelhoudersvergaderingen te

V.l.n.r. Joyce Leemrijse, Günther Rensen (niet aanwezig tijdens het interview) en Raoul Hagens

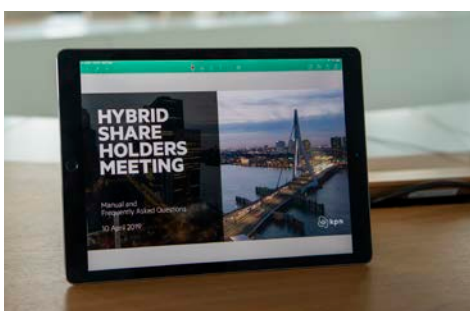
bezoeken. Zij willen zo'n vergadering digitaal volgen en online hun stem uitbrengen. En laten we eerlijk zijn: het heeft ook iets tuttigs dat je als betrokken belegger dergelijke bijeenkomsten alleen maar fysiek kunt bijwonen.' Hagens: 'Het aandeelhouderschap is de afgelopen jaren veel internationaler geworden, waar de hybride aandeelhoudersvergadering mooi op aansluit. Want ook vanuit het buitenland kun je eraan deelnemen.'

DIALOOG AANGAAN

De wet schrijft voor dat een in Nederland beursgenoteerd bedrijf niet uitsluitend een online aandeelhoudersvergadering mag houden. Ergens moet een vergadering plaatsvinden die aandeelhouders moeten kunnen bijwonen. Hagens: 'Naarmate in de toekomst meer aandeelhouders de aandeelhoudersvergadering digitaal bijwonen, vervalt op een zeker moment nut en noodzaak van de fysieke vergadering. In landen waar de afstanden groot zijn – zoals in de Verenigde Staten en

De hybride aandeelhouders- vergadering kan leiden tot nieuwe taken voor de notaris

Engeland – is dat al zo. Bedrijven als Jimmy Choo en Intell houden uitsluitend virtuele aandeelhoudersvergaderingen, al bekleden die daar een andere functie. Bij hen heeft die meer weg van een zakelijke update, terwijl het hier gaat het om een vraag-en-antwoordspel tussen aandeelhouders en bestuur. Als wij in Nederland uitsluitend de virtuele aandeelhoudersvergadering wensen, moet de wet worden aangepast.' Leemrijse ziet dat niet snel gebeuren. Ze noemt het typisch Nederlands om met elkaar de dialoog aan te willen gaan tijdens vergaderingen. 'Hybride vergaderen is een perfecte oplossing voor wie geen tijd heeft, in het buitenland zit of om andere redenen niet fysiek aanwezig kan zijn, want je kunt je betrokkenheid tonen zonder dat je hoeft te reizen.' Overigens kan de aandeelhouder dat ook nu al doen, door het geven van een volmacht. Voorafgaand aan een aandeelhoudersvergadering ontvangt Leemrijse soms wel tot 95 procent aan volmachten, terwijl er nauwelijks mensen in de zaal zitten.

ADEQUATE PROCESGANG

Voor de aandeelhouder heeft de hybride aandeelhoudersvergadering louter voordelen: hij krijgt een extra keuze. Voor de bewuste onderneming is die gunstig, omdat naar verwachting de participatiegraad van beleggers zal toenemen. Wel denken betrokkenen dat meer virtueel deelnemende aandeelhouders zal betekenen dat zij minder volmachten zullen afgeven, omdat zij hun stem zullen laten afhangen van de discussie tijdens de vergadering. De vraag is hoeveel mensen daadwerkelijk hun stem zullen uitbrengen, hetgeen meer onzekerheid voor het bedrijf met zich meebrengt.

Nadelen zijn er ook. De techniek kan dwarsliggen, bijvoorbeeld door een enorme stroomstoring. Hagens: 'Dat kan, maar ook bij een fysieke aandeelhoudersvergadering komt het ook weleens voor dat het stormt of het verkeer uren vaststaat. *Grosso modo* kun je stellen dat een hybride aandeelhoudersvergadering andere problemen met zich meebrengt

waarmee rekening moet worden gehouden, maar dat zijn niet per se nadelen. Je moet ze voorzien en op die momenten zorgen voor een adequate procesgang.'

De beslissing of bij een grote technische obstructie de vergadering doorgaat of wordt stopgezet, ligt bij de voorzitter van de Raad van Commissarissen. Leemrijse: 'Stel dat veel beleggers vanwege een stroomstoring niet kunnen stemmen, mag je dan doorgaan of wil je doorgaan? Over dit soort kwesties moet je nadenken. Nu neemt nog maar een klein deel van de aandeelhouders deel aan de hybride aandeelhoudersvergadering, maar het antwoord op die vraag verandert naarmate dat aantal groeit.'

ZONNIGE TOEKOMST

Omdat KPN de hybride aandeelhoudersvergadering gefaseerd wil invoeren, koos het bedrijf ervoor om de optie online vragenstellen nog niet open te stellen, omdat die een andere vergaderdynamiek vereist. Mogelijk gebeurt dat een volgende keer wel.

Voor de notaris kan de hybride aandeelhoudersvergadering leiden tot nieuwe taken. Bij de stemmingen moet hij ook controleren of de ingelogde aandeelhouders daadwerkelijk hun stem kunnen uitbrengen en bij een voorval kan de voorzitter hem om advies vragen. Mocht te zijner tijd de optie van online vragenstellen aan de hybride vergadering worden toegevoegd, dan moeten vragen worden verzameld, geclusterd en de overlappende eruit worden gefilterd. Leemrijse: 'Door de onafhankelijke notaris mee te laten wegen welke vragen in aanmerking komen voor beantwoording, laat een onderneming haar aandeelhouders zien: ze worden niet zomaar terzijde geschoven.'

De mogelijkheden voor hybride aandeelhoudersvergaderingen in Nederland zijn groot, zegt Hagens. 'Voor kleine beursfondsen is het nog te duur, maar we verwachten dat verschillende ondernemingen KPN op korte termijn zullen volgen. Hoe vaker op deze manier wordt vergaderd, hoe toegankelijker de techniek wordt en ook de kosten zullen dalen.' ■

*‘Een splitsing doe je er
niet zomaar even bij’*

Roel Mertens

‘Muurtje verplaatsen heeft consequenties’

Wat kun je als (kandidaat-)notaris leren van een professor vastgoedeconomie, executie- en beslagrecht, internationaal goederenrecht of fiscaal concernrecht? Veel! De kennis op universiteiten is eindeloos. Voor deze rubriek praten wij elk nummer met een andere hoogleraar. We maken een rondje door het land met de vraag: ‘Wat kan het notariaat van u leren?’ Deze keer krijgen we les van Roel Mertens.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Wat is er zo interessant aan appartementsrecht? Het is een heel technisch rechtsgebied en bevat veel rechtsverhoudingen. In een appartementensplitsing zitten zowel mede-eigendomsverhoudingen als verenigingsrechtelijke verhoudingen. Dat loopt allemaal door elkaar en kan heel ingewikkeld zijn. Kantoren, winkels, woningen, parkeergarages en soms zelfs een treinstation: dat allemaal in een gesplitst complex. Denk maar aan Hoog Catharijne in Utrecht, dat zit zo ingewikkeld in elkaar, daar is bijna niet meer uit te komen.’

LAND DER BLINDEN

‘Ik ben er zo ingerold. Ik ben in 1982 rechten gaan studeren in Maastricht. Ik zat in de eerste lichte van die opleiding in die stad. En toentertijd moesten we veel opstellen schrijven. Iedere zes weken een. En zo schreef ik er toen ook al een over appartementsrecht. Ik ben in 1989 gepromoveerd op het proefschrift over appartementsrecht en toen universitair docent internationaal handelsrecht geworden. Heel wat anders. Maar ik ben altijd over appartementsrecht blijven publiceren. Toen hield bijna niemand zich ermee bezig, dan ben je al snel “eenooig in het land der blinden”. Intussen is het wel een heel belangrijk rechtsgebied geworden. Er zijn in Nederland inmiddels 1,2 miljoen appartementsrechten met een woonbestemming.’

FRICTIE

‘In 1995 ben ik advocaat geworden. Ook in mijn praktijk komen appartementsrechten vaak aan de orde. De meeste conflicten die bij mij op het bureau belanden, gaan over wie moet wat betalen? En wie mag wat gebruiken? Welk deel van een gebouw is voor exclusief gebruik van een eigenaar en wie betaalt reparaties daaraan? Wat ook vaak gebeurt: een akte van splitsing die niet correct wordt nageleefd binnen de Vereniging van Eigenaars (VvE). En dan is er altijd wel iemand die zegt dat de regels niet goed worden gevolgd. Een andere belangrijke topic in het appartementsrecht is de combinatie tussen een grooteigenaar – bijvoorbeeld een woningcorporatie – en losse eigenaren. Dat kan behoorlijk frictie opleveren. Bij meer dan 50 procent van de stemmen heeft die grooteigenaar de zeggenschap in zo’n VvE. En die zeggenschap wordt ook weleens misbruikt, moet ik eerlijk zeggen. Bijvoorbeeld een belegger die na 25 jaar uitpopt, maar weinig onderhoud heeft verricht in al die jaren. Als het complex dan wordt verkocht, lopen de eigenaars tegen het probleem aan dat er niet genoeg geld in de kas zit om allerlei nodige reparaties te verrichten. Als je dan tegen die belegger wil procederen, houdt de vergadering dat tegen omdat die belegger de meerderheid van stemmen heeft.’

MAATWERK

‘Notarissen moeten wat meer maatwerk leveren als het gaat om akten van splitsing en reglementen van splitsing. Er wordt soms te gemakkelijk een model overgenomen, waardoor er bijvoorbeeld niet goed wordt nagedacht over de kosten die moeten worden doorberekend. Wie moet welke kosten betalen? Er wordt ook heel weinig uitleg gegeven. Ik pleit ook altijd voor een considerans bij een akte van splitsing. Daarin kan dan worden vermeld waarom ervoor gekozen is de kosten

te verdelen zoals ze zijn verdeeld. In Nederland mag volgens de Hoge Raad bij uitleg van een akte van splitsing alleen worden uitgegaan van dat wat in de openbare registers is ingeschreven. Dus als het niet in de akte staat, kunnen we het aan de notaris vragen, maar dat heeft juridisch geen waarde.’

VERDIEPEN

‘Een splitsing doe je er niet zomaar even bij. Je moet jezelf echt verdiepen in het rechtsgebied en weten waar je het over hebt. Ik zie te vaak akten voorbijkomen, waarbij ik denk: “Dit is iemand die het nog niet vaak heeft gedaan.” Dat zie je meteen omdat er bijvoorbeeld niet is nagedacht over de kostenverdeling. Of er zitten fouten in waardoor de kosten aan een eigenaar zijn toebedeeld. Ik heb een geval gehad waarbij de eigenaar van het commerciële deel alle puin zelf moest betalen. De eigenaar van de woningen betaalden daar niet aan mee. Maar de eigenaar van het commerciële deel moest wel meebetalen aan de vensters en ramen van de eigenaar van de woningen in plaats van dat dan alleen bij de huizenbezitters neer te leggen. Notarissen moeten altijd op locatie gaan kijken of de ruimten die op de splitsingstekeningen staan er ook daadwerkelijk zijn. En of ze ook zo zijn zoals op de tekening staat. Dat hoort bij het werk. Calculeer het in. Het gebeurt geregeld dat tijdens de bouw wordt besloten een muurtje te verplaatsen of een gemeenschappelijke ruimte te laten vervallen. Dat heeft consequenties. Schoonheidsfoutjes openbaren zich vaak pas later tot een groot probleem.’ ■

WIE Roel Mertens
WAT Appartementsrecht
WAAR Open Universiteit Heerlen
LES ‘Ga langs en lever maatwerk’

Eten, drinken en slapen bij de notaris

'Ik ga naar De Notaris.' Soms betekent dat compleet iets anders dan een bezoek aan een notaris kantoor. Bijvoorbeeld naar een restaurant, café of bed-and-breakfast. *Notariaat Magazine* zet er een aantal op een rij. Misschien wel uw bezoek waard deze zomer.

| TEKST Martijn Rip

Grandcafé De Notaris

Raadhuisplein 1, Apeldoorn

De naam: Lang geleden heeft er een notaris in het pand gezeten. Inmiddels is het grand café al meer dan twintig jaar in het karakteristieke pand gevestigd. Daarin bevindt zich ook de Notariskamer, een aparte ruimte voor een zakelijke lunch of een vergadering.

De specialiteit: De Notaris is vermaard om haar heerlijke koffie, hamburgers, tosti's en huisgemaarde carpaccio. In de avond staat onder meer huisgemaakte saté op het menu.

Eetcafé De Notaris

Schutsboomstraat 43a, Schaijk

De naam: Het is vele jaren geleden dat een notaris in dit statige pand zijn beroep uitoefende. Notaris Van de Putten was de laatste. Inmiddels is het al dertig jaar een horecapand. Omdat het pand in de omgeving al bekendstond als 'De Notaris' en iedereen bij het horen van die naam weet over welke locatie het gaat, was de keuze voor die naam snel gemaakt.

De specialiteit: De Meat & Fish market. Een evenement waarbij de keuken op het terras wordt gebouwd. Vervolgens worden de gerechten – mooie steaks en verse vis – 'live' bereid.

Brasserie Hotel De Notaris

Waldeckstraat 15, Tubbergen

De naam: In 2016 nam het echtpaar Luuk Klinkert en Jacqueline Oranje – bekend van het televisieprogramma *Ik Vertrek* – een leegstaande pizzeria over. Omdat het enige andere restaurant in Tubbergen 'De Burgemeester' heette, kozen ze voor 'De Notaris' als naam voor hun eetcafé. Een maand geleden verhuisden zij naar een ander pand, waar ze de brasserie combineren met een hotel.

De specialiteit: Boerenschnitzel met 'alles er op en er aan' en de huisgemaarde spareribs.

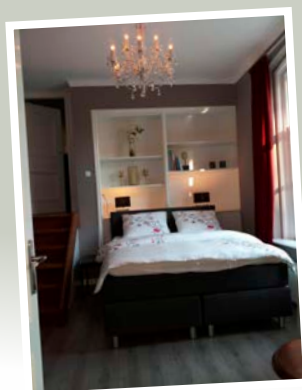

B&B De Notaris

Oostersingel 3a, Assen

De naam: Van 1918 tot 2016 huisden verschillende notarissen in het pand: Lunsingh Tonckens, Kroon, Van de Werff en Van Pelt. In 2016 verhuisde de laatste naar een groter kantoor, gelijk naast de B&B. Bij aankoop van het pand lag de kelder nog vol met wijn en cognac van de notarissen.

De speciale ervaring: 'Mensen komen hier graag slapen omdat het een mooi historisch pand is.' Met de gastvrijheid zit het ook goed, getuige de hoogste reviewscore van Assen: een 9,7.

Brasserie 't Notariaat

Nieuwstraat 41, Geraardsbergen (België)

De naam: Naamgevers van de brasserie zijn Hubert de Turck (notaris van 1845 tot 1873) en Leonce de Turck (notaris van 1878 tot 1927). Het restaurant is gevestigd in het herenhuis dat de familie liet bouwen in hartje Geraardsbergen. In het interieur van het restaurant zijn enkele originele publicaties en posters voor openbare verkopen te bewonderen.

De specialiteit: Wie (een deel) van de originele Ronde van Vlaanderen heeft gefietst en de Muur van Geraardsbergen heeft bedwongen, kan bij 't Notariaat aanschuiven voor de lokale specialiteit 'totjespap' of 'taatjespap'. Dit is een puree met karnemelk en wordt geserveerd bij een schelvishaasje en garnalen.

L'Auberge du Notaire

Rue Général Jacques 11, Vielsalm (België)

De naam: De herberg is gevestigd in een voormalige notariswoning. Het is voor een plaatsje als Vielsalm een bijzonder gebouw. Monumenten met zo'n rijk gedecoreerde gevel en gietijzeren deur in Hortastijl vind je eerder in Namen, Brussel of Luik. De geschiedenis van het pand gaat terug tot 1600. In 1845 werd het verkocht aan notaris Pierre-Joseph Jacques. In 1977 kwam het in handen van notaris Alain Delire. Na zijn overlijden kochten de huidige eigenaren het pand in 2005. Nu is het mogelijk om in de 'Kamer van de notaris' te slapen. Dit was ook daadwerkelijk de slaapkamer van Delire en zijn vrouw.

De speciale ervaring: Naast het bijzondere pand is dat de combinatie van kleinschaligheid (negen kamers) en gastronomie. Zo is er een ontbijt *à la carte*. En de persoonlijke ontvangst door de Nederlandse eigenaren Mart en Monique. In 2013 is het hotel door Zoover uitgeroepen tot beste hotel van België.

De wereld wordt steeds kleiner en dat heeft ook gevolgen voor (kandidaat-)notarissen. Huizen in en erfenissen uit het buitenland zijn al lang geen uitzondering meer. In deze serie belichten experts de notariële kant van een land waar het Nederlandse notariaat regelmatig mee te maken heeft. Deze keer zijn dat de Verenigde Arabische Emiraten.

‘Met een expattestament omzeil je de sharia-wetgeving’

TEKST Martijn Rip | BEELD Truus van Gog

Zeker, sommige aspecten van het rechtssysteem in de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) zijn gebaseerd op de *sharia*, de islamitische wetgeving. Maar dat geldt maar voor een klein deel van het rechtssysteem. ‘Het is een gemengd systeem: voor personen- en familierecht geldt de *sharia law*. Het civiele recht is hetzelfde als in Nederland, gebaseerd op het Franse recht’, legt Hilda van der Tuin uit. Zij is notaris, advocaat en mediator in Dubai. ‘Daarvoor moest ik min of meer dezelfde procedure als notarissen in Nederland doorlopen. Zo heb ik een businessplan ingeleverd, werden mijn diploma’s nauwkeurig gecontroleerd en moest ik aantonen dat ik voldoende VAE-ervaring had. Ik voldeed aan de eisen, dus kwam ik in aanmerking om een licentie te kopen om notaris in de Verenigde Arabische Emiraten te worden.’

VOORBEREIDING

Van der Tuin had jaren geleden schoon genoeg van de bureaucratie in Nederland. ‘In eerste instantie begon ik een bedrijf in Saudi-Arabië. Dat liep heel goed, totdat er weer een oliecrisis kwam. Ik verzorgde de detachering van Nederlanders daar, maar die werden allemaal gelijk-

tijdig ontslagen. Aanvankelijk wilde ik geen bedrijf in de Verenigde Arabische Emiraten beginnen, dus ben ik gaan solliciteren bij advocatenkantoren.’ Dat viel tegen, dus besloot ze om toch voor zichzelf te beginnen. ‘Daarbij zijn we niet over één nacht ijs gegaan. We hebben ons beter voorbereid dan de meeste mensen in “Ik vertrek”. Inmiddels woont ze met man en dochter alweer vijf jaar in Dubai.

TESTAMENT

Het notariaat in de Verenigde Arabische Emiraten is niet zo georganiseerd als in Nederland. ‘Je hebt er bijvoorbeeld niet een organisatie als de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Zo zijn er bijvoorbeeld verschillende testamentenregisters, het is dus niet zo centraal. In vergelijking met hier is het registreren van een testament

in Nederland heel goedkoop. In Dubai kost alleen het registreren al bijna 4.000 euro voor twee testamenten.’ En als *expat* kun je maar beter een testament hebben, stelt Van der Tuin vast. ‘Als je als *expat* in de Verenigde Arabische Emiraten woont en je komt te overlijden, dan wordt de *sharia law* toegepast. Die gaat er vanuit dat de vrouw kan teren op haar bruidsschat en dat familieleden voor haar zorgen. Dus haar erfdeel is relatief klein. Als een Nederlander komt te overlijden, wordt er geen rekening gehouden met de Nederlandse gemeenschap van goederen en het ontbreken van een bruidsschat. Met een expattestament omzeil je de shariawetgeving en wordt de nalatenschap verdeeld volgens de wensen van de overledene. Dat er verschillende testamentenregisters zijn, komt doordat de Verenigde Arabische Emiraten bestaan uit zeven verschillende

‘De sharia law gaat er vanuit dat de vrouw kan teren op haar bruidsschat en dat familieleden voor haar zorgen’

Nederland moeten komen om in persoon de akte te ondertekenen. Dat terwijl ik hier de handtekening rechtsgeldig kan legaliseren.’ Het frustrert Van der Tuin dat Nederlandse notarissen niet geloven dat zij écht notaris is in de Verenigde Arabische Emiraten. ‘Hier is geen KNB of een openbaar Handelsregister zoals in Nederland. Dus hoe kom je er achter dat een notaris hier echt notaris is? Daar worstelen notarissen in Nederland enorm mee. En juist het feit dat ik Nederlands spreek, is voor hen verwarrend.’

HET SCHIP INGAAN

Voor de aankoop van onroerend goed in Dubai hoeven Nederlanders niet langs de notaris, legt Van der Tuin uit. ‘Wel moeten ze naar het Dubai Land Department. Dat is te vergelijken met het Kadaster. Aan de aankoop ligt geen notariële akte ten grondslag en veel vastgoedtransacties gaan mis. Zo zijn behoorlijk wat Nederlanders het schip ingegaan door in vastgoedprojecten te stappen die nooit zijn gebouwd. Daarbij moesten ze in termijnen betalen, werd het project uitgesteld en na verloop van tijd bestond de projectontwikkelaar niet meer.’

OPGEPAKT

Nederlanders trouwen in de emiraten sneller dan in hun eigen land. ‘Je mag hier namelijk niet ongehuwd samenwonen. Het aantal echtscheidingen is zowel onder expats als Emirati hoog. Een van de redenen daarvoor is het móéten trouwen om juridische problemen te voorkomen. Als je hier ongehuwd zwanger wordt, kun je opgepakt worden zodra je je meldt bij de gynaecoloog.’

KINDERONTVOERING

Nog twee algemene tips van Van der Tuin aan Nederlanders met emigratieplannen: ‘Je kunt veel problemen voorkomen door al in Nederland te trouwen, met een rechtskeuze

voor Nederlandse recht. Je kunt dan nog steeds een mooie ceremoniële strandbruiloft op bijvoorbeeld de Seychellen houden, zolang je juridisch maar alles in Nederland regelt.’ Bovendien zorgt het wonen in een ander land, in dit geval de Verenigde Arabische Emiraten, voor extra problemen bij een scheiding. ‘Wanneer gezinnen emigreren en de relatie loopt later stuk, dan kan het zijn dat één van beiden terug wil naar Nederland. Maar die kan vanwege internationale wetgeving niet zomaar de kinderen meenemen. Dat zou namelijk kindervervoering zijn als de ex daar geen toestemming voor geeft. Dan moeten ex-echtgenoten noodgedwongen in het buitenland blijven wonen. Dat realiseren mensen zich vaak niet als ze naar een ander land gaan.’ ■

“landen” met eigen juridische regimes. Abu Dhabi heeft ook zo’n instantie, daar zijn de registratiekosten van een testament 500 euro voor twee testaments. Veel Nederlanders in Dubai rijden daarvoor op en neer. Een van de verschillen tussen beide registers is dat de testaments in Dubai in het Engels zijn opgesteld en in Abu Dhabi in het Engels en het Arabisch.’

ECHT NOTARIS

Veel Nederlanders die naar Dubai komen, verkopen pas als ze eenmaal in de emiraten zijn gearriveerd hun onroerend goed in Nederland. Voor de volmacht moet hun handtekening in het buitenland worden gelegaliseerd. ‘Maar door notarissen in Nederland worden ze daar soms volledig verkeerd over geïnformeerd. Ze worden van het kastje naar de muur gestuurd of er wordt verteld dat ze per se naar

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

- Inwoners:** 9,6 miljoen
- Oppervlakte:** 83.600 km²
- Aantal notarissen:** onbekend
- Opleiding:** Als buitenlander: minimaal vijf jaar ervaring als senior jurist op een kantoor in de Verenigde Arabische Emiraten. Daarnaast moeten de diploma’s worden erkend en gelegaliseerd en moet er een goedgekeurd bedrijfsplan zijn. Om in de Verenigde Arabische Emiraten als notaris te werken, moet om de drie jaar 20.000 euro worden betaald.

Als de notaris
het heeft over
vruchtgebruik
bedoelt 'ie
gewoon lekker
profiteren van
een ander.

#NotarisTaalZonderOmhaal

Als de notaris
het heeft over
mandeligheid
bedoelt 'ie
gewoon dat
die schutting
ook van jou is.

#NotarisTaalZonderOmhaal

Als de notaris
het heeft over
compos mentis
bedoelt 'ie
gewoon dat je
er met je kop
bij moet zijn.

#NotarisTaalZonderOmhaal

Als de notaris
het heeft over
kleinkindlegaat
bedoelt 'ie
gewoon dat
jij je opa's
schilderij krijgt.

#NotarisTaalZonderOmhaal

Als de notaris
het heeft over
vormerkung
bedoelt 'ie
gewoon de
inschrijving in
het Kadaster.

#NotarisTaalZonderOmhaal

Kun je ons nog volgen?

Notariële vaktermen of moeilijkdoenerij?

Voor veel consumenten begint het te duizelen bij het horen van termen als 'compos mentis' of 'kleinkindlegaat'. Daarom legt notaris.nl in simpele taal moeilijke begrippen uit. En wat doet een notaris eigenlijk? Waarvoor kun je bij hem of haar terecht? Video's, berichten en afbeeldingen geven op deze en vele andere vragen een antwoord. Volg en deel daarom de berichten op onze social mediakanalen.

NOTARIS
.NL

www.facebook.com/NotarisNL
www.instagram.com/notarisnl
notaris.nl

Een brug van theorie naar praktijk

Het eerste jaar van mijn beroepsopleiding zit er alweer op. Een jaar vol ontwikkeling en zelfreflectie, dat veel te snel voorbij is gegaan. Ze zeggen dat de tijd vliegt als je plezier hebt, ik wil daarom graag stilstaan bij de momenten die mij het meest zijn bijgebleven.

DIKGEDRUKTE LETTERS

Ik kan mij de eerste bijeenkomst nog goed herinneren. Het was vorig jaar begin september bij de KNB in Den Haag. Bij binnenkomst van het gebouw zag ik een aantal beroepsgenoten die ik al kende van de universiteit in Leiden, maar de meeste gezichten waren nieuw voor mij. Verse kandidaat-notarissen uit het gehele land bij elkaar verzameld; van Groningen tot aan Roermond. Het was voor mij voorsnog onbekend wat de beroepsopleiding nou precies inhield en wat mij allemaal te wachten stond. Ik denk dat meerdere beroepsgenoten dat gevoel ook hadden, maar dat hielden we voor onszelf. Mijn ogen vielen op het rooster: de vakken rechtspersonenrecht, onroerendgoedrecht en familie-personenrecht stonden met dikgedrukte letters vermeld. Het eerste wat in mij opkwam, was: ik moet toch niet weer opnieuw die vakken volgen?

Een ouderwets schoolgevoel van zomervakantie volgde daarop

SPANNING

Maar ik was klaar om mezelf volledig over te geven aan deze nieuwe uitdaging. En het was in het begin ook zeker een uitdaging: met de auto om de week naar Utrecht op weg naar de Aristo-zalen, lange files, lange collegedagen, huiswerk maken enzovoort. Voorafgaand aan elke bijeenkomst maakte ik mijn verplichte opdrachten en wachtte elke keer met spanning op mijn cijfer. De opdrachten waren soms echt pittig, met name het fiscale gedeelte. Ik heb veel zondagen moeten opgeven om te kunnen studeren. Ik denk dat niemand mij tegenspreekt als ik zeg dat studeren naast fulltime werken zwaar is.

ALARMBELLETJES

Soms voelde het net alsof je weer op de universiteit zat, maar herhaling kan geen kwaad en zorgt ervoor dat je als beginnende kandidaat-notaris scherp blijft.

Omdat de docenten allemaal in de praktijk werkzaam zijn, kunnen zij op een begrijpelijke wijze theorie vertalen naar de praktijk, en daar gaat het nu om! Door het volgen van de beroepsopleiding herken je bepaalde kwesties sneller in de praktijk. De alarmbelletjes gaan op het juiste moment rinkelen. Een paar weken geleden heb ik met succes mijn mondeling examen afgelegd. Een ouderwets schoolgevoel van zomervakantie volgde daarop.

EEN DAGJE UIT

Tijdens de beroepsopleidingbijeenkomsten kun je veel delen met andere beroepsgenoten. Al heel snel ontstond er een hechte band met de andere beroepsgenoten en voelde ik me een stuk zekerder dan de periode vóór de beroepsopleiding. Bepaalde zaken waar je op kantoor tegen aanloopt, kun je met elkaar bespreken. Vaak zijn de onderwerpen herkenbaar. Hoe ga je bijvoorbeeld om met werkdruk? Hoeveel begeleiding krijg je op kantoor? Door te zien en te horen hoe anderen met de opleiding en alles daaromheen omgaan, leer je veel van elkaar. En dat maakt de beroepsopleiding leuk. Het is meer een 'dagje uit' geworden. Voor je het weet, is het voorbij en zit je vijf dagen per week achter je bureau en ga je de beroepsopleiding missen! ■

Gilbert Joemratie,

kandidaat-notaris bij
Westvest Notarissen

Identificatieplicht

Het hoe en waarom

De notaris is op grond van de Wet op het notarisambt (Wna) verplicht zijn cliënt te identificeren. Maar hoe? Voor de invulling van die plicht zijn, behalve de wet, verschillende bronnen van betekenis. Tuchtrecht is daar een van, maar ook civiele rechtspraak, Europese verdragen en rechtspraak van het Hof van Justitie (HvJ EG) vullen die verplichting nader in.

TEKST Madeleine Hillen-Muns | BEELD Truus van Gog

Met de invoering van een plicht tot het dragen en tonen van een geldig identiteitsbewijs voor personen die in Nederland verblijven, is destijds beoogd een bijdrage te leveren aan een betere handhaving van regels en een verbetering van het toezicht in de openbare ruimte. Met een identificatieplicht zouden financiële fraude, het witwassen van geld, socialeverzekeringsfraude, illegale tewerkstelling, zwartrijden en voetbalvandalisme beter kunnen worden bestreden. De identificatieplicht dient het algemeen belang.

WETTELIJKE GRONDSLAG

Artikel 39 lid 1 Wna bepaalt dat de notaris partijen die voor het eerst voor hem verschijnen, moet identificeren aan de hand van een document zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht. Kort gezegd met een geldig Nederlands paspoort, rijbewijs of identiteitskaart. Voor buitenlanders ligt de

zaak iets ingewikkelder. Volgens de memorie van toelichting bij artikel 39 lid 1 Wna is de notaris niet verplicht de nationaliteit of de verblijfsstatus te controleren. Dat betekent dat een buitenlander zich ook mag identificeren met een geldig Nederlands rijbewijs. Heeft hij dat niet, dan mag hij zich identificeren met een paspoort als hij EU-burger is of met een verblijfsdocument als hij niet een EU-burger is.

IDENTIFICATIE EU-BURGERS MET IDENTITEITSKAART

De tekst van de Wet op de identificatieplicht suggereert dat EU-burgers zich niet mogen identificeren door het tonen van een in hun land van herkomst uitgegeven identiteitskaart. Het EG-recht brengt echter mee dat wat de identificatieplicht betreft aan EU-burgers in Nederland geen andere of zwaardere eisen mogen worden gesteld dan aan Nederlandse burgers. Nu Nederlandse burgers zich in Nederland op grond van artikel 1 lid 1 Wet op de identificatieplicht en artikel 2 lid 2

Paspoortwet mogen identificeren aan de hand van een identiteitskaart, mag van EU-burgers niet worden geëist dat zij zich identificeren met een paspoort als zij wel een identiteitskaart kunnen tonen, zie HvJ EG 17 februari 2005, ECLI:EU:C:2005:95.

VERLOPEN PASPOORT

De Wet op de identificatieplicht gaat uit van identificatie op basis van een geldig paspoort. Wat zijn de gevolgen voor de authenticiteit van de akte als het paspoort op het tijdstip van identificatie is verlopen? Lid 5 van artikel 39 van de Wna bepaalt wel dat bij niet-naleving van enige bepaling de (notariële) akte authenticiteit mist, maar zondert de in lid 1 voorgeschreven identiteitsvaststelling van die sanctie uit. De akte heeft als een authentieke akte in de zin van artikel 156 lid 2 Rechtsvordering (Rv) te gelden, ondanks het feit dat het paspoort waarmee de comparant is geïdentificeerd, is verlopen. De Wet financieel toezicht en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) maken dit niet anders, omdat deze wetten zich niet specifiek richten op de totstandkoming van notariële akten, aldus Hof Arnhem-Leeuwarden, 22 augustus 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:7205.

Aan de identificatieplicht van EU-burgers in Nederland mogen geen andere of zwaardere eisen worden gesteld dan aan Nederlandse burgers

COMPARANTEN, PARTIJEN EN GETUIGEN

De in artikel 39 lid 1 Wna voorgeschreven plicht van de notaris tot vaststelling van de identiteit geldt voor (gevolmachtigde) comparanten, dus voor partijen bij de te passeren akte en voor getuigen. De identificatieplicht geldt niet voor een echtgenoot die bij het passeren van de akte ook meekwam, Hof Amsterdam 28 februari 2008, ECLI:NL:GHAMS:2008:BC8302.

Voor het geval natuurlijke personen die volgens de akte daarbij als partij optreden, niet bij het verlijden van de akte verschijnen, moet in de aan de akte te hechten volmacht de aard en het nummer van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van de volmachtgever worden vermeld (artikel 39 lid 1 Wna). Naar het oordeel van het hof is de notaris, gezien de tekst van artikel 39 lid 1 Wna, niet verplicht om de gegevens van het geldige identiteitsbewijs van de volmachtgever/partij bij de akte op te nemen in de akte, Hof Amsterdam 2 maart 2010, ECLI:NL:GHAMS:2010:BL7916.

WANNEER IDENTIFICEREN?

De Wwft schrijft voor dat instellingen cliëntenonderzoek verrichten om de cliënt te identificeren en diens identiteit te verifiëren. In beginsel moet dit onderzoek plaatsvinden voordat een zakelijke relatie wordt aangegaan of een incidentele transactie zoals bedoeld in de Wwft wordt uitgevoerd. De notaris kan echter de identiteit van de cliënt ook nog op een later moment verifiëren, namelijk op het moment dat identificatie op grond van artikel 39 Wna is vereist, dus bij het verlijden van de akte, aldus Hof Amsterdam 30 juni 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BJ1678.

HOE IDENTIFICEREN?

Een identiteitsbewijs is een persoonlijk document, waarover slechts een zeer beperkte kring van personen kan beschikken. Mede daarom is het in het algemeen voldoende dat de

pasfoto op het document wordt vergeleken met de verschenen persoon, tenzij er redenen zijn aan de identiteit van de verschenen persoon te twijfelen. Fouten daarbij zijn niet uit te sluiten. De notaris die een vervalsing van een hem getoond identiteitsbewijs niet had ontdekt, was niet aansprakelijk voor de schade die daardoor werd geleden door de 'echte' partij, Rechtbank Rotterdam 10 januari 2008 ECLI:NL:RBROT:2008:BC6145. De rechtbank overwoog dat een fotovergelijking van het gezicht iets anders is dan een vergelijking in persoon. Een fotovergelijking brengt beperkingen mee. Aan de hand van een gezichtsfoto is het postuur van een persoon niet, dan wel moeilijk in te schatten. Daarnaast ging het om een foto die minstens vier jaar oud was, waardoor het inschatten van de leeftijd werd bemoeilijkt. Verder kun je niet uitsluiten dat een persoon in die jaren veranderingen heeft ondergaan (bijvoorbeeld door gewichtsverlies of -toename, haardracht of gebitscorrecties). Ook is de exacte lengte van een persoon moeilijk in te schatten. Door naast de fotovergelijking te letten op de wijze waarop de handtekening werd gezet, heeft de notaris naar het oordeel van de rechtbank aan de op hem rustende zorgplicht voldaan. Een vergelijking van handtekening hoefde niet van hem verlangd te worden. Het is een feit van algemene bekendheid dat het zonder bijzondere deskundigheid zeer moeilijk, dan wel onmogelijk is om een valse handtekening van een echte handtekening te onderscheiden. Een feit van algemene bekendheid is ook dat handtekeningen in de

loop der jaren aan verandering onderhevig zijn. Hierdoor heeft de vergelijking van de gezette handtekening met die op het identiteitsbewijs geen toegevoegde waarde, als de identiteit al is vastgesteld aan de hand van dit identiteitsbewijs. Het kopiëren van de achterzijde van de identiteitskaart heeft in het licht van het voorgaande ook geen toegevoegde waarde.

DOSSIERPLICHT TER ZAKE VAN DE IDENTIFICATIE

De notaris moet niet alleen identificeren, hij moet ook kunnen aantonen dat hij dat heeft gedaan, bijvoorbeeld aan de toezichthouder. Hof Amsterdam (28 februari 2008, ECLI:NL:GHAMS:2008:BC8302) sloot zich aan bij het oordeel van de kamer van toezicht dat in het dossier een verklaring behoort te zitten dat de identiteit van de comparant op basis van diens paspoort is vastgesteld. Onvoldoende was de door notaris aangevoerde omstandigheid dat in het dossier al een kopie van het paspoort van de comparant aanwezig was en dat deze, gelet op zijn eerdere kantoorbezoeken, ook bekend was. ■

A full-length portrait of a middle-aged man with short, light-colored hair and glasses. He is wearing a light blue button-down shirt with a small white pattern, dark trousers, and brown lace-up shoes. He is standing with his hands in his pockets, looking directly at the camera. The background is a solid, vibrant purple.

Van vertrouwd adviseur naar trouwambtenaar

‘Als eenpitter voel ik me soms een duizendpoot’

François van Schaik, notaris in Bemmels, trad onlangs op als buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand. Cliënten die bij hem kwamen voor huwelijkse voorwaarden vroegen hem hun huwelijk te sluiten. Van Schaik deed het graag. Het past bij zijn maatschappelijke betrokkenheid.

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Truus van Gog

‘**M**ensen komen bij de notaris om zaken voor de toekomst te regelen. Of het nu om familierecht, ondernemingsrecht of onroerendgoedrecht gaat, wij zorgen ervoor dat het klopt. Wie bij de notaris is geweest, heeft het gevoel dat het goed geregeld is. Dat vertrouwen hebben wij. Onze rol van onpartijdige zakelijke dienstverlener geeft betrokkenheid bij cliënten en bij de maatschappelijke omgeving. Het onderscheidt ons van veel andere zakelijke en juridische dienstverleners. Dat geeft ons een voorsprong.’

ADVISEUR

‘Met cliënten ontwikkel je een vertrouwensband. Zeker als de kwestie ingewikkeld is. Dat gebeurde ook met twee cliënten die bij mij kwamen voor huwelijkse voorwaarden en testamenten in verband met hun voorgenomen huwelijk. Een tweede huwelijk. Beiden hadden een eerder gezin. De aanstaande echtgenoten wilden de zaken goed regelen. Zij wilden elkaar verzorgd achterlaten, maar ook alle kinderen. Dat werd door hun inkomens- en vermogensposities een hele puzzel. Financieel ingewikkeld, maar ook emotioneel, vanwege die twee gebroken gezinnen. Ze zijn meerdere keren bij mij geweest en samen hebben we de puzzel gelegd. Toen alles keurig in akten was vastgelegd, vroegen ze mij of ik hen wilde trouwen. Prachtig vond ik dat. Waarom zou je als betrokken en vertrouwde adviseur dat laatste stukje niet ook doen?’

NOTARISKOSTEN

‘Ik heb me bij de rechtbank laten beëdigden tot buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand. Ter voorbereiding op mijn praatje heb ik met de kinderen gesproken, afzonderlijk van elkaar. Tijdens de huwelijksvoltrekking heb ik ook in algemene

termen benoemd wat de liefde tussen deze twee mensen in beide gezinnen tot gevolg heeft gehad. De kinderen voelden zich daardoor erkend en gehoord. Ze zeiden dat ik had verwoord wat zij voelden. Dat heeft grote indruk gemaakt op de echtgenoten. Ik ben vereerd dat zij mij dit hebben laten doen. Optreden als trouwambtenaar past uitstekend bij het beroep van notaris, juist vanwege die maatschappelijke betrokkenheid. In het kader van de internetconsultatie voor het wetsvoorstel Wegnemen notarijskosten bij algehele gemeenschap van goederen heeft Hendrik-Jan Vos, notaris in Ede, vorig jaar deze mogelijkheid geopperd. Een proef met de notaris als trouwambtenaar zou het hele wetsvoorstel misschien wel overbodig maken, schreef hij. De notaris als trouwambtenaar is een goed alternatief voor mensen die toch al bij de notaris zijn voor huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden. Dan zou je de notarijskosten houden, maar de leges kunnen laten vervallen. Wegnemen van de kosten van de gemeente, in plaats van de notarijskosten.’

BETUWE

‘Ik ben een echte Betuwse dorpsnotaris. Geboren in Brabant, ben ik na mijn studie in Nijmegen in deze regio blijven hangen. Sinds 2003 ben ik notaris in Bemmels, in de gemeente Lingewaard. Inmiddels voel ik mij hier geworteld. Actief binnen de Veron, de Vereniging van Ondernemers in de Betuwe, en binnen de Oost-Betuwse Uitdaging. Dat is een organisatie die bedrijven verbindt aan verenigingen en stichtingen in de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe. Bedrijven bieden verenigingen en stichtingen wat ze nodig hebben, maar waar ze geen budget voor hebben en daar staat een wederdienst tegenover. Een *match* noemen we dat. Allerlei bedrijven doen mee: bouw-

bedrijven, verhuisbedrijven, advocaten, ICT-adviseurs. Zo help ik allerlei clubs zonder daar honorarium voor te vragen. Zij bieden mij in ruil naamsbekendheid. Of een jaar kunstuitleen op mijn kantoor, bijvoorbeeld. Dat kreeg ik van een groep kunstenaars voor wie ik een stichting oprichtte. Mooi was dat. Als notaris heb je zoveel te bieden. Laatst adviseerde ik een gymnastiekvereniging over het aankoopcontract van een licentie van een personeelsadministratiesysteem. Daar heeft de club geen kaas van gegeten en budget voor advisering is er niet. Ik doe het met plezier.’

EENPITTER

‘Als eenpitter voel ik me soms een duizendpoot. Het is geweldig leuk werk, maar het is ook moeilijk. Je hebt een kantoor, personeel, ICT, communicatie, je houdt je vakkennis op peil, je voldoet aan steeds nieuwe eisen die uit regelgeving voortvloeit, bijvoorbeeld die rond de UBO, de *‘ultimate beneficial owner’* van een bedrijf, de PEP’s, *‘politically exposed persons’* en de AVG. Ik ben actief op Facebook en op Twitter, elke dag. Digitaal ga ik helemaal met mijn tijd mee; versleuteld mailen en werken in een portal is allemaal mogelijk. Maar de akten teken ik sinds jaar en dag met mijn vulpen. Dankzij een samenwerkingsverband met een vijftal andere kleine kantoren red ik het goed als eenpitter. We kopen samen handboeken en abonnementen in en we delen kennis en ervaring. Ik besteed veel tijd aan mijn werk, ook aan wat ik voor niets doe. De techniek neemt ons steeds meer werk uit handen, denk aan de megadata, artificial intelligence en blockchain. Maatschappelijke betrokkenheid geeft ons juist op een meer persoonlijke manier weer werk terug. Ik zie dat als een grote kans, en geloof niet dat er ooit een 100 procent digitale notaris komt. Ik ben trots dat ik in 2015 de eerste ondernemer was die de prijs voor de meest maatschappelijk betrokken ondernemer in Lingewaard won. Ik krijg er energie van. Anders zou ik het niet doen. En de weekenden reserveer ik voor mijn vrouw en kinderen.’ ■

Wetgevingscommissie voor gedegen advies

VON

Hoe kun je met een afgewogen oordeel je positie als sparringpartner van Haagse beleidmakers versterken, terwijl een stortvloed aan wetsvoorstellen de revue passeert? Om dat proces in goede banen te leiden, wil de VON een nieuwe wetgevingscommissie instellen. Aankomend bestuurslid Hendrik Bennebroek Gravenhorst van de VON licht de plannen toe.

| TEKST Peter Steeman

Er is werk aan de winkel voor de nieuwe wetgevingscommissie, voorspelt Bennebroek Gravenhorst. 'Er komen veel wetsvoorstellen op ons af. Wetgeving over modernisering van personevennootschappen, het centraal aandeelhoudersregister, het UBO-register en over de identificatie van houders van aandelen aan toonder in niet-beursgenoteerde naamloze vennootschappen. Voor de VON is het essentieel om als brede specialistenvereniging op het gebied van notarieel ondernemingsrecht mee te denken over de plannen die de wetgever heeft. We worden daar ook steeds vaker voor gevraagd. Zo zaten we enige tijd geleden aan tafel bij de vaste Kamercommissie voor Financiën om over het UBO-register te praten. Op zo'n moment kun je het notarieel geluid in het ondernemingsrecht laten horen.

'Onze observaties worden wel bestudeerd'

Bijvoorbeeld door tijdens het overleg te wijzen op de noodzaak van een centraal aandeelhoudersregister. Tot nu toe zochten we iedere keer op ad-hocbasis naar expertise onder de leden om wetsvoorstellen te bestuderen. Daar willen we met de nieuwe wetgevingscommissie verandering in brengen.'

GEDEGEN

De opdracht aan de wetgevingscommissie is helder: bekijk een wetsvoorstel vanuit de optiek van de ondernemingsrechtnotaris. 'Behandel de voorstellen die voor onze leden van belang zijn, zodat we een duidelijk verhaal naar de wetgever hebben. Op het moment dat een wetsvoorstel als concept wordt gepresenteerd, is er vaak een internetconsultatieronde. Iedereen, burger, bedrijf of maatschappelijke organisatie, kan reageren. Tijdens zo'n internetconsultatie heb je een bepaalde periode de tijd om een consultatiedocument te publiceren. Als je serieus genomen wilt worden door de beleidsmakers moet je een gedegen consultatiedocument maken, waarin uitgebreid inhoudelijk commentaar wordt geleverd op het wetsvoorstel. Natuurlijk heeft de wetgever

een veel bredere agenda dan de VON en moet hij meer belangen laten meewegen, maar onze observaties worden wel bestudeerd. Wat uiteindelijk wordt overgenomen, laat zich moeilijk voorspellen. Wat in ieder geval vaststaat, is dat hoe meer hoogwaardige documenten we publiceren, des te groter de kans is dat er naar ons wordt geluisterd.'

FIJN SLIJPEN

De wetgevingscommissie is op dit moment al actief, maar zal in samenstelling nog groeien, aldus Bennebroek Gravenhorst. 'Omdat je voor verschillende wetsvoorstellen andere expertise nodig hebt, is de samenstelling van de commissie niet in beton gegoten. Die kan variëren. Op dit moment zijn we drukdoende om mensen te benaderen. Het netwerk van de VON omvat veel mensen met een geschikt profiel die zich hiervoor graag willen inzetten. Dat kan een hoogleraar of universitair docent zijn, maar ook iemand met relevante praktijkervaring op het specifieke gebied van een wetsvoorstel. We sluiten niet uit dat we geschikte kandidaten voor de commissie vinden die nog geen lid zijn van de VON. Op dit moment zijn bijvoorbeeld veel ondernemingsrechtnotarissen en kandidaat-notarissen van de grote Zuidas-kantoren nog niet bij ons aangesloten, terwijl ze eigenlijk prima thuishoren bij de VON. In zo'n geval kan een uitnodiging voor de wetgevingscommissie een extra trigger vormen om lid te worden. Wat iemand bovenal geschikt maakt, is zijn *track record*. Publiceert of doceert iemand weleens op dat gebied, staat hij in de markt bekend als een autoriteit? Daaruit kun je afleiden dat hij naast zijn normale werk de tijd vindt om na te denken over aspecten van het notariële beroep. Er moet een bepaalde wetenschappelijke affiniteit zijn.'

De eerste publicatie is inmiddels gerealiseerd. Er is op 29 mei namens de VON een reactie geplaatst op de consultatiesite met betrekking tot het wetsvoorstel modernisering personevennootschappen. 'Dat is een mooi begin, waar we heel blij mee zijn.' ■

VASN

Nieuw digitaal magazine

De VASN introduceert binnenkort een digitaal magazine: deagrnotaris.nl. Voor agri-notarissen wordt het gemakkelijker dan ooit om informatie uit het agrarisch specialisme te delen met doorverwijzers, cliënten en medewerkers. Eén druk op de knop en de bereidheid om een ander deelgenoot te maken, is alles wat er nodig is. Heb je cliënten die overwegen het bedrijf te beëindigen? Wil je medewerkers op een overzichtelijke manier meenemen in de actualiteiten van het agrarisch specialisme? Men kan alle relevante artikelen aanreiken met één druk op de knop.

STICHTING IT-NOTARIS

IT-Notaris van stichting naar vereniging

De stichting IT-notaris is op 11 juni omgezet in de vereniging IT-notaris. In het *Notariaat Magazine* van februari lichtte bestuurslid Claudia Lap de achtergrond van deze overgang toe. IT-notaris startte indertijd als nicheclub die zich bezighield met de bescherming van intellectueel eigendom. Vanaf het begin was de organisatie erg gericht op de software escrow-regeling waarmee de IT-notaris de rechtszekerheid en continuïteit van software garandeert. Daardoor kan wellicht de indruk ontstaan zijn dat IT-notaris er vooral is voor het klein aantal notarissen dat zich met deze niche bezighoudt. Tijden veranderen echter. En de behoefte aan kennis op het gebied van IT onder notarissen ook. Welke rol gaat kunstmatige (artificiële) intelligentie bijvoorbeeld in de toekomst spelen? Welke zaken, die cliënten nu via mail of telefoon met het notariskantoor afhandelen, worden in de toekomst geregeld via een

chatbot? Maar ook: wat zijn de juridische implicaties van alles wat er speelt op het terrein van ICT? En hoe verhoudt wat er op ICT-gebied gebeurt zich tot de aangescherpte privacyregels? De vereniging IT-notaris ontwikkelt zich tot een platform van kennisuitwisseling ten aanzien van dit soort vragen. Geïnteresseerd? Houd dan de nieuwe website van de vereniging die binnenkort live gaat, in de gaten of maak uw interesse voor het lidmaatschap van de vereniging kenbaar via info@verenigingitnotaris.nl

VON

Ruzie in de tent

Euronext was op 18 juni de plaats van handeling van de VON-bijeenkomst 'Ruzie in de tent'. Daarbij stond de mogelijke rol van de notaris bij de algemene vergadering van aandeelhouders centraal. Aan de hand van een fictief familiebedrijf werden de voetangels en klemmen rondom de formaliteiten van zo'n vergadering behandeld. Ter gelegenheid van deze bijeenkomst geeft de VON een praktische handleiding uit die nu te vinden is op de website van de VON. De vereniging zal overigens deze werkwijze, een voor iedereen beschikbaar praktisch naslagwerk naar aanleiding van haar bijeenkomsten, in de toekomst vaker gaan toepassen.

EPN

Nieuwe website brengt commissies beter in beeld

Op de nieuwe website van EPN hebben de commissies van de vereniging een prominere plek gekregen. De vereniging heeft

EPN

Lustrum!

26 september 2019
Kamerlyck te Kamerik

Actualiteitendag

26 november 2019
Driebergen

VASN

Netwerkbijeenkomst NVR, VARA, VAR, VLB en VASN

26 september 2019

in haar beleidsplan staan dat er meer aandacht komt voor de vijf actieve commissies van de vereniging. Bijna 20 procent van de leden is hierin actief. Iedere commissie wordt ondersteund door een WAR-lid (Wetenschappelijke Advies Raad). Het deelnemen aan een commissie kost tijd, maar levert ook zeker veel (kennis) op. Bij elk onderwerp op de nieuwe website staan de betrokken commissieleden vermeld. Natuurlijk blijft EPN ook kijken of er nieuwe commissies gevormd kunnen worden om onder meer kennis te delen en nieuwe producten te ontwikkelen. De website is te bekijken op epn-notaris.nl.

Baken van zekerheid

Moet de digitale akte er zo snel mogelijk komen? Loopt de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) met innovatie veel te hard? Of moeten we juist nog meer het voortouw nemen? Deze en andere vragen stonden centraal tijdens de Dromen Durven Doen-Dialoog, het speciale event dat de KNB organiseerde op 25 juni direct na onze algemene ledenvergadering. We spraken over de toekomst van het notariaat en over de strategie voor de komende jaren.

AANTREKkelijk

Op eerdere bijeenkomsten met de leden hebben we ook al veel opgehaald. Voor veel leden is de aantrekkelijkheid van het vak

een belangrijk thema. Leden willen een gemakkelijker procedure voor zij-instromers, flexibiliteit om het vak in te komen en meer vaardigheden bij de beroepsopleiding. De KNB moet aandacht hebben voor de opvolging van eenmanskantoren en de term 'kandidaat-notaris' moeten we eindelijk afschaffen.

WEERBAAR

Een ander terugkerend thema voor de leden is de weerbaarheid van het notariaat. We moeten voldoen aan de steeds hogere verwachtingen van de maatschappij en dat blijkt lastig. We klagen over onvoldoende middelen. Hoewel het duidelijk is dat we geen opsporingsambtenaar zijn, willen de meeste leden wel echt poortwachter zijn. Dat is verheugend, want voor de buitenwereld staat de maatschappelijke relevantie van de notaris niet bij voorbaat vast. We moeten ons steeds blijven bewijzen.

MENSENWERK

Tijdens de dialoog werd gepleit voor verdergaande digitalisering maar stonden we ook stil bij de haken en ogen daarvan. De notaris zou de menselijke maat moeten borgen bij digitale processen. Als alles digitaal gaat, zou de burger weleens het vertrouwen in de notaris kunnen kwijtraken. Advisering is en blijft mensenwerk. Het gaat dus om empathisch vermogen. Misschien moet psychologie wel een belangrijk vak worden in onze opleiding.

VOORTREKKER

Ondanks de gevaren (of aandachtspunten) bij de onmiskenbaar oprukkende digitalisering, gaven de aanwezige leden massaal te kennen dat de KNB een voortrekkersrol

moet blijven nemen. Niet de ontwikkelingen afwachten dus, maar er op af. Natuurlijk moeten we kritisch zijn en onderzoeken in welke mate we digitalisering kunnen gebruiken. Uitgangspunt kan zijn het vertrouwen dat de maatschappij in het notariaat heeft ook in te zetten in het digitale domein.

EVENWICHTIG

Dat vertrouwen in het notariaat werd nog wel ter discussie gesteld, maar de zaal was duidelijk. Er is geen enkele reden te veronderstellen dat het vertrouwen in ons zou zijn afgenomen. Nog even terug naar twintig jaar geleden. Toen werd het notariaat ondergedompeld in de vrije markt, maar had dat over zichzelf afgeroepen. In een tijd van hoogconjunctuur waren de vaste tarieven niet aangepast aan de fors gestegen huizenprijzen. Nu bepalen vraag en aanbod de prijs van de notaris en dat heeft geleid tot een veel evenwichtiger prijsbeeld. Door de grote verschillen in prijs en dienstverlening valt er voor de burger meer te kiezen. Als geheel is het notariaat toegankelijk geworden voor alle burgers. De tijden zijn inderdaad veranderd.

VIER SPREKERS

We luisterden tijdens de dialoog naar vier verschillende verhalen. Toch werd duidelijk dat er ook veel overeenkomsten zijn. Guus Rieter waarschuwt dat het notariaat zijn sociale gezicht niet moet verliezen; zorg dat we toegankelijk blijven. Jef Oomen wil dat de KNB nog meer gaat inzetten op digitalisering voor het hele notariaat, maar vindt dat digitalisering en menselijke maat elkaar moeten aanvullen. Alleen de notaris kan immers écht contact maken. Erna Kortlang wil de focus verleggen naar het adviseur zijn. Alleen zo slagen we volgens haar onze meerwaarde over het voetlicht te brengen. Koen van Wijk tenslotte pleit voor een werkgever met een menselijk gezicht, die zijn of haar werknemers in hun kracht zet.

MENSELIJKE MAAT

De rode draad is dat alle sprekers het belang van de menselijke maat benadrukten. Dat is ook logisch, want overall om ons heen is behoefte aan een baken van zekerheid in tijden waar veel onzekerheid heerst. Nieuws blijkt even later *fake news* te zijn geweest, gestuurd door slimme algoritmes. Wie of wat is er eigenlijk nog te vertrouwen? De notaris zou dat baken kunnen zijn. De notaris van vlees en bloed, die zich aandient als gids voor de burger en zich daarbij bedient van de beschikbare digitale mogelijkheden. ■

Nick van Buitenen | VOORZITTER KNB

KNB en GCV plaatsen kanttekeningen bij wetsvoorstel personenvennootschap

Modernisering van het personenvennootschapsrecht is noodzakelijk. Daar zijn de KNB en de Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht (GCV) het mee eens. Ook zien zij de voordelen van rechtspersoonlijkheid van een personenvennootschap. Maar de beroepsorganisatie en de GCV plaatsen wel enkele kanttekeningen bij het voorontwerp van het wetsvoorstel modernisering personenvennootschappen.

De KNB vindt dat de oprichting van een personenvennootschap met rechtspersoonlijkheid dezelfde notariële waarborgen moet krijgen als de oprichting van een bv. In de ogen van de beroepsorganisatie moet er een juist evenwicht (blijven) bestaan tussen enerzijds het faciliteren van ondernemerschap en anderzijds het borgen van rechtszekerheid, rechtsbescherming en voorkoming van fraude en misbruik. Daarom moet onderscheid worden gemaakt tussen de personenvennootschap zonder rechtspersoonlijkheid en de personenvennootschap met rechtspersoonlijkheid. Voor het ontstaan van een personenvennootschap met rechtspersoonlijkheid is volgens de KNB een notariële akte nodig. Ook bij ontbinding en vereffening van een personenvennootschap vindt de KNB notariële betrokkenheid van belang. De KNB ziet ook een rol voor de notaris bij

de omzetting van een personenvennootschap in een bv, nv, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij. Of andersom. Hetzelfde geldt voor een fusie of splitsing van personenvennootschappen.

TWEE RECHTSVORMEN

De GCV juicht in het uitgebrachte advies toe dat het onderscheid tussen beroep en bedrijf verdwijnt en dat de huidige rechtsvormen maatschap en vennootschap onder firma hun naam niet hoeven te wijzigen. De commissie staat ook achter het voorstel om het aantal rechtsvormen tot twee te beperken: de vennootschap en de commanditaire vennootschap. Bovendien is het zeer nuttig dat alle (commanditaire) vennootschappen rechtspersoonlijkheid krijgen, vindt de GCV. Onder de huidige wetgeving bestaat regelmatig onduidelijkheid over de eigendom van de goederen die door een vennootschap worden gebruikt en over de vraag wie de contractspartij is. Daarnaast ziet de GCV graag dat iedere vennootschap ingeschreven wordt in het Handelsregister.

.....
Meer informatie: KNB, Jacco Sjerps, j.sjerps@knb.nl, 070 3307226 en Corrie Heck, c.heck@knb.nl, 070 3307158

KNB doet onderzoek naar burn-outproblematiek

Burn-outproblematiek speelt zowel bij kandidaat-notarissen als bij notarissen. Om te zien of en hoe arbeidsongeschiktheid samenhangt met burn-out als gevolg van werkdruk, is besloten een nieuwe bestuursportefeuille burn-outpreventie in het leven te roepen. Deze ligt bij Allard Schuering en Annette van der Klooster. Ook wordt nader onderzoek gedaan naar de burn-outproblematiek.

In het onderzoek komt ook de vraag naar voren wat de KNB voor haar leden kan betekenen. Dit geldt voor zowel werkgevers als werknemers. De afgelopen jaren hebben in het notariaat diverse onderzoeken plaatsgevonden met betrekking tot de aantrekkelijkheid van het vak en daaraan gerelateerde burn-outsignalen, zoals het Groot Kandidaten Onderzoek, de onderzoeken in het kader van de Sdu-arbeids-

marktspecials en de stressscan van Movir. Het bestuur van de KNB heeft gekeken wat de beroepsorganisatie kan betekenen voor de beroepsgroep met betrekking tot deze problematiek en heeft daarop besloten een aparte portefeuille in het leven te roepen.

.....
Meer informatie KNB: Nynke Janssen, n.janssen@knb.nl, 070 3307155

Notariaat wisselt ervaringen met Europese testamenten uit

Schrijf alle Europese verklaringen van erfrecht in en zorg dat het vinden van gegevens uit het Duitse Centraal Testamentenregister gemakkelijker wordt. Dit zijn twee van de wensen die (kandidaat-)notarissen en medewerkers van de KNB en het Centraal Testamentenregister (CTR) in mei uitten tijdens een workshop over het vinden van testamenten en Europese verklaringen van erfrecht in Europa.

Een register voor alle Europese verklaringen van erfrecht is er nog niet, maar Nederlandse (kandidaat-)notarissen kunnen Europese verklaringen van erfrecht al wel inschrijven in een nationaal register. De KNB beheert het register. Dit Nederlandse register wordt verbonden met de registers van andere Europese lidstaten via het ARERT-platform. Op dit moment zijn dat Frankrijk, Luxemburg en binnenkort België.

DUITSE TESTAMENTEN

Ook kunnen Nederlandse (kandidaat-)notarissen Europese verklaringen van erfrecht online invullen. Hierdoor zijn deze gemakkelijker op te stellen. Deze tool is het resultaat van lobbywerk bij de Europese Commissie. Het was een van de instrumenten die aan de orde kwamen bij de workshop die de KNB en ARERT organiseerden. Ook Philippe Girard, president van de European Network of Registers of Wills Association (ENRWA), was hierbij aanwezig. Een ander belangrijk punt was het opvragen van testamenten uit Duitsland. Dit gaat niet altijd even gemakkelijk. Afsproken is nogmaals bij het ministerie van Justitie in Duitsland te bepleiten soepeler om te gaan met het verstrekken van gegevens uit het Duitse Centraal Testamentenregister.

.....
Meer informatie KNB: Lineke Minkjan, l.minkjan@knb.nl, 070 3307214

Kamervragen over roep notariaat om meer middelen fraudepreventie

Heeft de overheid het oprichten van kapitaalvennootschappen te soepel gemaakt? Maakt een centraal aandeelhoudersregister een effectievere bestrijding van fraude mogelijk? En bent u bereid stappen te zetten om het notariaat de middelen te geven die het nodig heeft om fraude tegen te gaan? Deze vragen hebben Tweede Kamerleden Michiel van Nispen en Mahir Alkaya (beiden SP) aan de ministers van Justitie en Veiligheid en Financiën gesteld.

Nick van Buitenen, notaris en voorzitter van de KNB, zei eerder in *Het Financieele Dagblad (FD)* dat minister Sander Dekker voor Rechtsbescherming frustratie veroorzaakt bij notarissen en ze in verwarring laat over hoe ze hun

rol als poortwachter moeten vervullen zonder voldoende middelen. 'Als de overheid fraude en ondermijning echt zo ernstig vindt als politici steeds zeggen – elke burgemeester heeft het wel genoemd in zijn nieuwjaarspeech – waar blijft dan het noodplan?' vraagt Van Buitenen zich af.

STOPLICHTSYSTEEM

De SP'ers willen nu weten wat de ministers van de kritiek vinden. Ook willen ze meer duidelijkheid over het aantal fraudegevallen met bv's, het wegvallen van de tussenkomst van de notaris bij de oprichting van een bv en het zogenoemde stoplichtsysteem dat de KNB-voorzitter in het *FD* opperde. In de krant staat het volgende hierover: 'Hij denkt aan een stoplichtsysteem waarin de fiscus met groen, oranje of rood aangeeft

hoe zij de cliënt van een notaris beoordeelt, zonder details te verschaffen.'

Meer informatie: KNB, Jacco Sjerps, j.sjerps@knb.nl, 070 3307226

KNB Cursusagenda

29 oktober 2019

Schuldeisers, insolventie en familievermogen

Het nieuwe huwelijksvermogensrecht heeft voor schuldeisers en curatoren grote gevolgen, zoals de invoering van artikel 1:96 lid 3 BW, de doorwerking daarvan in insolventie en andere wijzigingen van de Faillissementswet. Bij het opstellen van huwelijksvoorwaarden en het adviseren van cliënten moet de notaris hiervan op de hoogte zijn.

7 november 2019

Risicobeheersing en kwaliteit in het notariaat

Een notaris heeft gemiddeld om de vier à vijf jaar een zaak die serieus genoeg is om onder zijn beroepsaansprakelijkheidspolis te melden. Dat is een te lage frequentie om van deze fouten te leren. Bovendien verschillen de schadeoorzaken in de praktijk nogal van elkaar. Een werkbaar inzicht in wat goed en wat fout gaat, is er dan ook niet. Deze cursus helpt dat inzicht wél te geven.

8 november 2019

Symposium 'Grenzen van estate planning vanuit ethisch oogpunt'

Minder belasting betalen, wie wil dat nu niet? Als adviseur weet u als geen ander op welke

wijze de belasting verminderd kan worden. Dat het gezegde 'alles wat niet verboden is, mag' niet altijd opgaat, is inmiddels duidelijk. Hoe ver moet en kunt u gaan in uw advisering? Op vrijdag 8 november organiseren de Stichting Instituut Nationale en Internationale Estate Planning (INIEP) en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) het symposium 'Grenzen van estate planning vanuit ethisch oogpunt'.

11 november 2019

Testamenten maken anno 2019

Testamenten maken is een kunst. Praktische toepassing van de materie is de rode draad van deze op de notariële praktijk gerichte cursus.

De volgende managementcursussen worden aangeboden

19 september 2019

De notaris als trusted advisor

De (kandidaat-)notaris die klaar is voor de toekomst, dat is de *trusted advisor*. Een empathische probleemoplosser die zijn cliënten kent, weet wat er bij hen speelt en hen op basis daarvan passende en betrouwbare adviezen geeft. In tijden van toenemende concurrentie kunt u hiermee het verschil

maken. In deze training leert u belangrijke vaardigheden die uw adviezen meer impact geven.

10 oktober 2019

Samenwerken in een team

Om optimaal te kunnen samenwerken in een team is het belangrijk kennis te hebben van de dynamiek in een team en van de beginselen van projectmatig werken. In deze training leert u hoe u de focus kunt houden op doelstellingen, resultaatgerichte afspraken kunt maken en de voortgang adequaat kunt monitoren. U leert hoe u de teamleden op een efficiënte en effectieve manier kunt aansturen, samen kunt werken en de verwachtingen van uw opdrachtgevers kunt sturen.

Dit is slechts een selectie uit het totale cursusaanbod. Voor meer informatie, inschrijven en het complete opleidingsaanbod: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307125/121, cursussen@knb.nl of NotarisNet/Over KNB en opleidingen.

Dromen Durven Doen-Dialogo

Vlammend betoog

Vier betrokken (oud-)notarissen gaven dinsdag 25 juni een vlammend betoog over de notariële toekomst. In het Mediaplaza in Utrecht vond toen de Dromen Durven Doen-Dialogo plaats.

Vanaf vier verschillende kanten uit de zaal draaiden de aanwezigen achtereenvolgens richting Jef Oomen, Guus Rieter, Erna Kortlang en Koen van Wijk. Als het aan notaris Jef Oomen ligt, maken we veel gebruik van digitalisering en groeit de adviesfunctie van de notaris. Kandidaat-notaris Koen van Wijk ziet toekomst-kansen voor millennials. Notaris Erna Kortlang liet het publiek nadenken over de poortwachtersfunctie en oud-notaris Guus Rieter vindt dat het vertrouwen in het notariaat weer terug moet komen.

Vervolgens gingen de vier leden met elkaar in gesprek. Dit alles onder leiding van Nick van Buitenen, die voor deze ochtend zijn bestuursvoorzitterschap voor even aan de wilgen hing en als gespreksleider de mening peilde, ook bij de aanwezigen. Hier een korte foto-impressie. Meer zien? Op NotarisNet staat een video- en fotoverslag.

| BEELD Twycer

► De bewerkte tuchtspraken worden gemaakt door een notarieel deskundige en verwoorden niet het standpunt van het KNB-bestuur. Hebt u vragen of opmerkingen, mail dan naar nm@knb.nl.

Notaris mag uitkering uitvaartpolis
nNotaris mag uitkering uitvaartpolis niet
verrekenen met declaratie

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

Eind december 2017 wordt het stoffelijk over-schot van erflater E gevonden. De politie geeft de sleutels van de woning aan het kantoor van notaris N.

E heeft klagster K bij testament, opgemaakt door notaris T, benoemd tot enig erfgenaam en executeur. Dit testament is echter niet ingeschreven bij het Centraal Testamentenregister (CTR). K aanvaardt beneficiair. N stuurt aan K voor de verrichte werkzaamheden een declaratie van 3.718,65 euro. N heeft op haar derdengeldenrekening het restant van de uitvaartverzekering staan, een bedrag van 2.040,90 euro. Ondanks meerdere verzoeken betaalt N dit bedrag niet door aan K.

De klacht

K stelt dat zij nooit opdracht aan N heeft gegeven. N verstuurt een factuur voor werkzaamheden die zij heeft verricht op basis van een 'overeenkomst tot zaakwaarneming'. Voor de verrichte werkzaamheden had N hooguit een declaratie kunnen sturen voor werkzaamheden die binnen één uur uitgevoerd hadden kunnen worden.

Het verweer

N ontving van de politie het verzoek tot zaakwaarneming van de nalatenschap van E. Het verzoek van de politie berust op een 'overeenkomst tot zaakwaarneming' tussen de politie en het notariskantoor. De politie heeft soortgelijke overeenkomsten met meerdere notariskantoren in de regio. Op diezelfde middag is door het notariskantoor bij het politiebureau het proces-verbaal inhoudende een verzoek tot afhandeling van de nalatenschap en de sleutels van de woning afgehaald. Nadat het laatste in het CTR geregistreerde testament was ontvangen, is de daarin benoemde (vermeende) erfgenaam benaderd. Ondertussen heeft het notariskantoor de woning bezocht voor het zoeken naar uitvaartpolissen, het veilig stellen van waardevolle spullen en het zoeken van gegevens van mogelijke familie of vrienden. Dit laatste om hen te informeren over het overlijden. Vervolgens heeft een medewerker met de telefoon van E contact opgenomen met de

personen die het laatste WhatsApp-contact hadden gehad met hem, onder wie K. Op 2 januari 2018 komt K onaangekondigd langs op het kantoor. K is ervan overtuigd dat er nog een ander testament is, wat inderdaad het geval blijkt te zijn. Vervolgens is meermalen met K gesproken over de uitvaart, de factuur en de uitkering van de uitvaartpolis.

Op het moment dat het notariskantoor opdracht krijgt via de politie wordt eerst beoordeeld of een nalatenschap mogelijk positief is. Indien dat niet het geval is, wordt de opdracht doorgestuurd naar de Sociale Dienst.

In onderhavige zaak was duidelijk dat er een restant zou overblijven van de uitvaartpolis, zodat het kantoor de opdracht heeft aangenomen.

Het oordeel

Vaststaat dat het notariskantoor recht heeft op een vergoeding voor de werkzaamheden die zij in het kader van de zaakwaarneming verricht heeft. Wat ter zake een redelijke vergoeding moet worden geacht, staat evenwel niet ter beoordeling van de kamer. De vraag die de kamer wel moet beantwoorden, is of het N vrijstaat de uitkering van de uitvaartpolis te verrekenen met haar declaratie. In het algemeen geldt dat een notaris niet zonder toestemming van de cliënt mag verrekenen met de aan de cliënt toekomende gelden die op de derdengeldenrekening staan (zie ook ECLI:NL:GHAMS:2013:4705). Voor zoveel N meende dat haar een vergoeding uit zaakwaarneming toekwam, had het bovendien op haar weg gelegen duidelijk aan te geven welke werkzaamheden ook in de lezing van K als zaakwaarneming gekwalificeerd konden worden. Zo nodig had zij K in rechte kunnen aanspreken tot betaling van haar declaratie.

De notariskamer legt de maatregel waar-schuwing op

Kamer voor het notariaat Den Haag,
19 juni 2019
(nog) niet gepubliceerd

Opmerking

De uitspraak vermeldt niet of N met de vermeende erfgenaam duidelijke (schriftelijke) afspraken had gemaakt over verrekening van haar declaratie met de polisuitkering. In dat geval was de beoogde verrekening haar mogelijk niet of minder zwaar aangerekend.

Onafhankelijke wilsvorming: gesprek
onder vier ogen is de standaard

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

Half maart 2015 belt B, de broer van klager K, met notaris N met het verzoek om bij zijn moeder (erflaatster E) langs te komen om haar wensen te bespreken ten aanzien van een nieuw testament. N bezoekt E diezelfde middag en spreekt met E in het bijzijn van B en zijn echtgenote. N stelt een concepttestament op en maakt een afspraak om het testament op 17 maart 2015 te passeren, dat echter niet doorgaat door het overlijden van E.

De klacht

K voert onder meer in hoger beroep aan: 1.a N heeft in het bijzijn van B en zijn echtgenote – zonder dat de andere kinderen hiervan op de hoogte waren – een bespreking gevoerd, waarbij E verklaarde B tot haar executeur te benoemen. Dit was niet de wens van E, maar de wens van B zelf. 1.b N is de gemaakte afspraken niet nagekomen.

Het oordeel

Als uitgangspunt geldt dat het tot de kernverantwoordelijkheid van de notaris behoort om te waken voor een vrije en onafhankelijke wilsvorming van de testateur. De notaris dient dan ook al het nodige te doen om zich ervan te vergewissen dat de testateur bij het vormen en uiten van zijn of haar wil niet op ongewenste wijze is beïnvloed door (de aanwezigheid van) een derde. N heeft zijn beslissing om onder de gegeven omstandigheden niet op enig moment afzonderlijk met E de relevante aspecten van haar testament te bespreken onvoldoende kunnen verantwoorden. Het hof neemt hierbij in aanmerking dat N E tot dan toe nog nooit had gesproken en niet bekend was met de familieverhoudingen binnen het gezin. E was op leeftijd en zij verkeerde in een kwetsbare medische conditie. Van bijzondere omstandigheden die het gewenst maakten om belanghebbenden bij de bespreking van de wensen van E toe te laten, is niet gebleken. Onder deze omstandigheden heeft N naar het oordeel van het hof een onvoldoende zorgvuldige invulling gegeven aan zijn taak om te waken voor een vrije en onafhankelijke wilsvorming, door het gesprek met moeder daarover te doen plaatsvinden in aanwezigheid van B en zijn

echtgenote. Dat zij niet aan het gesprek hebben deelgenomen, doet hier niet aan af. Het voornemen van N om uitsluitend het passeren van het testament buiten de aanwezigheid van derden te laten plaatsvinden, acht het hof evenmin een voldoende waarborg om mogelijk ongewenste beïnvloeding tegen te gaan.

*Het hof legt de maatregel berisping op Hof Amsterdam, 28 mei 2019
ECLI:NL:GHAMS:2019:1777*

Opmerking

De kamer 's-Hertogenbosch heeft de klacht op 17 september 2018 (ECLI:NL:TNORSHE:2018:32) ongegrond verklaard. De klacht bij de kamer bevatte alleen het sub 1.b gestelde, dat (kennelijk) ook zag op de totstandkoming van het ontwerptestament. De kamer behandelde dit onderwerp niet aangezien het ontwerp-testament zonder effect is gebleven.

Deze uitspraak is in lijn met eerdere uitspraken. Juist bij kwetsbare cliënten zal de notaris een goed argument moeten hebben om derden bij de bespreking te dulden. Het is logisch dat slechts het passeren onder vier ogen niet voldoende is.

Bij twijfel over de onafhankelijke wilsvorming kan de notaris het Stappenplan financieel misbruik ouderen volgen.

Kandidaat-notaris werkzaam als medewerker: verplicht lid KNB met PE-verplichting

Uitspraak: *gegrond zonder oplegging van een maatregel*

Casus

X is na de afronding van zijn universitaire studie notarieel recht vanaf 2006 werkzaam als notarieel medewerker bij een notariskantoor. In 2010 wijst de KNB de werkgever van X erop dat X nog geen lid is van de KNB. X meent dat hij geen kandidaat-notaris is. Hij heeft de beroepsopleiding niet gevolgd en neemt niet deel aan de permanente educatie (PE), omdat hij geen ambitie heeft om kandidaat-notaris te zijn/worden.

X voert nog aan dat de KNB in een geval waarbij een kandidaat-notaris als secretaresse ging werken, de opzegging van het lidmaatschap wel heeft gehonoreerd. X meldt zich uiteindelijk toch aan als lid van de KNB.

In 2015 stuurt het BFT aan X een brief dat hij te weinig PE-punten heeft behaald. X voldoet niet aan de oproep, hetgeen in juli 2018 tot indiening van een klacht leidt. X reageert onder meer:

'(...) Ik voel mij gevangen in een hokje en dat voelt niet fijn. Het is toch niet redelijk en billijk dat uitzonderingen niet mogelijk zijn. (...) Momenteel werk ik parttime (3 dagen per week) daarnaast sta ik sinds mijn vrouw in 2015 is overleden alleen voor de opvoeding van onze drie kinderen. Ik doe mijn best alle ballen in de lucht te houden maar dat valt niet mee. De functie notarieel medewerker geeft mij duidelijkheid, rust en stabiliteit, geen stress en werkdruk.'

De beslissing van de kamer

De kamer Arnhem-Leeuwarden verklaart de klacht op 13 november 2018 ongegrond (ECLI:NL:TNORARL:2018:46). De kamer stelt vast dat X feitelijk de werkzaamheden van een notarieel medewerker verricht en dienovereenkomstig wordt betaald.

Het is een bewuste keuze van X om niet als kandidaat-notaris werkzaam te zijn, zodat de kamer het in dit geval niet tuchtrechtelijk verwijtbaar acht dat X de opleidingspunten niet heeft gehaald.

De klacht

De KNB stelt in hoger beroep dat X moet worden aangemerkt als kandidaat-notaris en dus moet voldoen aan de PE-verplichting. In een vergelijkbaar geval heeft het hof op 10 december 2013 (ECLI:NL:GHAMS:2013:4589) de klacht jegens die medewerker wel gegrond verklaard.

Overigens komt het de KNB niet onlogisch voor dat de kamer rekening heeft gehouden met het feit dat X vanwege privéomstandigheden verminderd in staat is om aan zijn PE-verplichting te voldoen. De KNB wenst nog altijd een (nieuw) gesprek aan te gaan voor een oplossing.

Tot slot voert de KNB aan dat de wetgever bewust heeft gekozen voor deze wettelijke regeling om te voorkomen dat een kandidaat-notaris of zijn notariële werkgever zich kan onttrekken aan de verplichtingen die de wet aan de kandidaat-notaris oplegt, en aan het toezicht en tuchtrecht.

Het oordeel

lidmaatschap KNB

Vaststaat dat X aan de opleidingsvereisten voldoet en zijn werkzaamheden onder verantwoordelijkheid van een notaris verricht.

Voorts dienen naar het oordeel van het hof zijn werkzaamheden (royementen, hypotheek- en leveringszaken) te worden aangemerkt als notariële werkzaamheden. Dit betekent dat X onder de wettelijke omschrijving van 'kandidaat-notaris' valt en dus verplicht lid is van de KNB en aan het tuchtrecht is onderworpen.

PE-punten

Het bestuur van de KNB kan blijkens artikel 4 lid 4 Reglement bevordering vakbekwaamheid (Rbv) desverzocht in geval van buitengewone omstandigheden geheel of gedeeltelijk vrijstelling van de in artikel 2 Verordening bevordering vakbekwaamheid (Vbv) omschreven verplichting verlenen. X heeft hier niet om verzocht.

De door X genoemde omstandigheden behoren een rol te spelen bij de beoordeling door het bestuur van de KNB van een verzoek om vrijstelling, maar zij geven X niet de bevoegdheid zonder vrijstelling de PE-verplichting naast zich neer te leggen.

Gesprek over de (bij)scholing

De KNB en X zijn bereid zijn met elkaar in gesprek te gaan over (bij)scholing. Wellicht kan worden bezien of X in aanmerking komt voor de pilot waar de KNB momenteel aan werkt en waarbij de nadruk ligt op het persoonlijke ontwikkelingsplan; de leerdoelen en hoe die doelen te verwezenlijken, niet enkel door het behalen van PE-punten.

*Het hof verklaart de klacht gegrond maar legt geen maatregel op Hof Amsterdam, 28 mei 2019
ECLI:NL:GHAMS:2019:1845*

Opmerking

Had de KNB X er niet op kunnen attenderen dat hij een vrijstelling kon aanvragen? Natuurlijk moet voorkomen worden dat kandidaten zich met een andere functiebenaming onttrekken aan hun verplichtingen, maar een iets humanere benadering van de 'kandidaten' die overduidelijk te goeder trouw zijn, zal toch breed gedragen worden.

PERSONALIA

Benoemd tot notaris

Utrecht (protocol mr. R.J. Holtman), m.i.v. 1 juni 2019 **mr. Allard Schuering**, kandidaat-notaris (2004);

Amsterdam (in associatief verband met Van Campen & Partners N.V.), m.i.v. datum beëdiging **mr. Coen Sip**, kandidaat-notaris (2000);

Borger-Odoorn (protocol mevrouw mr. H.J.H. Prins), m.i.v. 1 juni 2019 **mr. Wilbert Niemeijer**, kandidaat-notaris (2004);

Midden-Drenthe (protocol mr. G. Lindeyer), m.i.v. 1 juni 2019 **mr. Harriët Prins**, voorheen notaris te Borger-Odoorn (1983);

Westland (in associatief verband met Westland Partners Notarissen & Advocaten), m.i.v. datum beëdiging **mr. Paul Bols**, kandidaat-notaris (2005).

Aangewezen tot toegevoegd notaris

Hoorn (protocol mr. P.R. Alsema) m.i.v. datum beëdiging **mr. Nicolet Lagerweij-van Duin**;

Enschede (protocol mr. S.H.P. Huiskens) m.i.v. datum beëdiging **mr. Martijn Holtkamp**;

Haarlem (protocol mr. R.P. Jager) m.i.v. datum beëdiging **mr. Marc Goossens**;

Rotterdam (protocol mr. B.R. de Randamie) m.i.v. datum beëdiging **mr. Dennis Coelers**;

Almere (protocol mr. J.A.G. Milder) m.i.v. datum beëdiging **mr. drs. Fardou Ruiter**;

Westland (protocol mevrouw mr. J.T.G. Fluitman-Marinussen) m.i.v. datum beëdiging **mr. Anne-Marie Snel**;

Alkmaar (protocol mevrouw mr. A.H. de Bruin) m.i.v. datum beëdiging **mr. Cindy Aker**;

Amersfoort (protocol mr. C.G.J. de Vries) m.i.v. datum beëdiging **mr. Bas van Brakel**;

Amsterdam (protocol mevrouw mr. S. Laseur-Eelman) m.i.v. datum beëdiging **mr. Anna Mars**;

Hengelo (protocol mevrouw mr. I.C.M. Huiskes) m.i.v. datum beëdiging **mr. Nicole Kuipers**;

Sittard-Geleen (protocol mr. T.J.M.A. Gielens) m.i.v. datum beëdiging **mr. Rob van Amelsvoort**;

Helmond (protocol mr. J.A. Meijer) m.i.v. datum beëdiging **mr. Steffie van de Ven-Slegers**;

Raalte (protocol mr. M.M.M. Oors) m.i.v. datum beëdiging **mr. Tom Bloo**.

Ontslag op verzoek

mr. Manon Eustatia, notaris te **Nijmegen**, m.i.v. 1 mei 2019;

mr. Nancy Simons, notaris te **Maasgouw**, m.i.v. 10 mei 2019;

mr. Marnix Aarts, notaris te **Amsterdam**, m.i.v. 1 juli 2019;

mr. Frits Lindeyer, notaris te **Midden-Drenthe**, m.i.v. 1 juni 2019;

mr. Harriët Prins, notaris te **Borger-Odoorn**, m.i.v. 1 juni 2019.

Overleden

Op 20 juni 2019 op 59-jarige leeftijd **mr. Hans Borren**, notaris te **Amsterdam**.

Allard Schuering

Anne-Marie Snel

Bas van Brakel

Dennis Coelers

Marc Goossens

Nicole Kuipers

Paul Bols

Rob van Amelsvoort

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.300 notarissen en 1.650 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat Magazine verschijnt maandelijks, met uitzondering van januari en augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Spui 184
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
Telefoon: 070 3307111

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Martijn Rip (redacteur), Clemens van Gessel (correctie)
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee:
Lex van Almelo, Wilma van Hoeflaken, Roel Ottow, Peter Steeman, Jolanda aan de Stegge, Berdine Vos-Vegter, Henriette van Wermeskerken

Redactieraad: Wouter Burgerhart, Bert Daemen, Sabrina Gajadhar, Bart van Gemert, Steven ten Hagen, Frits van der Kamp, Mark Jonker Roelants, Joyce Leemrijse, Hens Meengs, Anne-Marie Snel

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu,
Peter Frissen
Maanweg 174
2516 AB 's-Gravenhage
Postbus 20025
2500 EA 's-Gravenhage
Telefoon: 070 3789571

Druk: Drukkerij Senefelder Misset, Doetinchem

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 116,03 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden.

Abonnementenadministratie:
Sdu Klantenservice
Postbus 20025, 2500 EA 's-Gravenhage
Telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Advertentie-acquisitie:
Afdeling Mediasales Sdu
Telefoon: 070-3780562
E-mail: advertentie.juridisch@sdu.nl

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoerd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Uitgeverij Sdu
Groep uitgeverij voor
vak- en wetenschap

THE NEXT GENERATION

EPN bestaat 20 jaar!

Op donderdag 26 september viert EPN het lustrum.

Het thema van het lustrumcongres is “De Ondernemer”.

De sprekers zijn: **Jacco Vonhof, prof. dr. Barbara Reinhartz, Floris van Bommel, mr. dr. Mascha Hoogeveen en prof. mr. dr. Bernard Schols.**

Het programma begint om 10.00 uur en zal eindigen na een feestelijk, informeel diner rond 21.00 uur.

Indien u zich voor 15 juli 2019 aanmeldt ontvangt u 20,- euro lustrumkorting!
In plaats van 140,- euro ex btw betaalt u slechts 120,- euro ex btw voor de gehele dag inclusief diner.

Deze prijs geldt ook als u geen lid bent van EPN!

Er worden 4 pe punten door EPN toegekend.

3 pe punten worden aangevraagd bij KNB, RB.

U ontvangt een bewijs van deelname voor uw pe-administratie. (bijv. NOvA, NOB).

Aanmelden via de website www.epn-notaris.nl

Vereniging van Estate Planners in het Notariaat

EPN
20
JAAR

Moderne notariskantoren

Wie wil er niet de meest complete software

Intuïtieve software voor kantoor en medewerkers

NEXTassyst is dé software voor het notariaat

Devoon en ICT Concept verzorgen het fundament

Als betrokken partners binnen de Lexsyn Groep

De voordelen van efficiëntie en slimme software

werken met compleet gereedschap

waar iedereen altijd en overal mee aan de slag kan

om efficiënt te werken zonder onderbrekingen

ICT Concept maakt de puzzel compleet

en zo heeft de notaris het beste digitale platform

waarmee zonder woorden zinnen worden afgemaakt

alles voor uw kantoor en medewerkers voor elkaar

Bel ons:
+31 182 39 99 94

ict concept.